

W

UNITED NATIONS
United Nations Interim
Administration Mission
in Kosovo

NATIONS UNIES
Mission d'Administration Intérimaire
des Nations Unies au Kosovo

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

TRANSKRIPT
NGA SEANCA PLENARE E KUVENDIT TË KOSOVËS
E MBAJTUR MË 9 JANAR 2003

TRANSKRIPT
SA PLENARNE SEDNICE SKUPŠTINE KOSOVA,
ODRŽANE 09.01. 2003. GOD.

JANAR - JANUAR
2003

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

RENDI I DITËS

1. Miratimi i rendit të ditës .
2. Procesverballi nga mbledhja e kaluar
3. Shqyrtimi i parë i Projektligjit për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë
4. Shqyrtimi i Rregullores së Punës të Kuvendit të Kosovës
5. Shqyrtimi i kërkesës së komunitetit joshqiptar dhe joserb për emërimin e një anëtari të Kryesisë së Kuvendit, sipas marrëveshjes .
6. Parashtrimi i pyetjeve

Vrejtje : *Pyetjet për Qeverinë për përgjigjet me gojë*

“Pyetjet për përgjigjet me gojë duhet ti dorzohen Zyrës për parashtrësia të paktën pesë ditë pune por jo më shumë se dhjetë ditë pune para kohës kur duhet përgjigjur në to “ .
(Rregulla 19.2 nga Rregullorja e përkohshme e punës)

ДНЕВНИ РЕД

1. Усвајање дневног реда
2. Записник од претходне седнице
3. Прво разматрање Нацрта Закона о Менаџирању Јавних Финансијама и Одговорностима
4. Разматрање Пословника Скупштине Косова
5. Разматрање захтева неалбанске и неспрске заједнице за именовање једног члана Председништва Скупштине, по договору

TRANSKRIPT

NGA SEANCA PLENARE E KUVENDIT TË KOSOVËS, E MBAJTUR MË 9 JANAR 2003

Seanca Plenare filloi në orën 10.

**Seancën e kryesoi: Akademik NEXHAT DACI, kryetar i Kuvendit të Kosovës;
Bashkëkryesues BAJRAM KOSUMI, anëtar i Kryesisë së Kuvendit të Kosovës.**

KRYESUES NEXHAT DACI:

Mirëmëngjes dhe mirë se erdhët në Seancën e parë plenare të vitit 2003. Shpresojmë se bashkërisht kemi tejkaluar një numër të madh pengesash gjatë vitit të kaluar dhe do të kemi punë shumë më frytdhënëse dhe domethënëse për Parlamentin dhe Kosovën.

Ju ftoj të procedojmë me aprovimin e rendit të ditës.

Më lejoni t'ju njoftoj se para fillimit të Seancës plenare patëm një takim joformal me shefat e grupeve parlamentare: - profesor Sabri Hamiti, Lidhja Demokratike e Kosovës; Fatmir Limaj, Partia Demokratike e Kosovës dhe Bujar Dugolli, Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës me ç'rast shprehëm mendim të përbashkët, e që ishte kërkesë e shefit të Grupit Parlamentar të Lidhjes Demokratike të Kosovës, e cila u përkrah njëzëri edhe nga dy grupet tjera parlamentare: kërkesa që është kërkuar disa herë që në një seancë plenare të trajtohet çështja e sigurisë dhe u mor vendim që në seancën e parë të ardhshme, të enjtën, të jetë në rend të ditës kjo çështje, në të cilën do të ftohen për pjesëmarrje të gjithë përgjegjësit për sigurinë e qytetarëve të Kosovës.

Kjo ishte ajo që desha t'ju njoftoj dhe besoj se do ta përkrahni meqë është vendim unanimit i tre grupeve parlamentare.

Tani ju ftoj që ta miratojmë rendin e ditës. Nëse ndokush ka ndonjë mospajtim apo propozim për ndryshim të rendit të ditës, le të urdhërojë, por unë mendoj se rendi i ditës përfshinë të gjitha çështjet. Urdhëroni, zonja deputete.

BESA GAXHERRI:

I nderuar kryetar, e nderuar Kryesi, të nderuar deputetë,
Unë nuk kam të shtoj asgjë lidhur me rendin e ditës, por në vazhden e vrasjeve dhe krimeve që po bëhen në Kosovë, pa marrë parasysh a janë anëtarë të këtij Kuvendi, janë kolonelë, apo aktivistë të ndonjë partie – unë kërkoj nga ky Kuvend, para se të mbahet ajo seancë që të bisedojmë për sigurinë, ta shprehim një minut heshtje për të rënë në Pejë. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Unë do të doja të kemi një mirëkuptim sepse është diskutuar edhe kjo çështje dhe nuk do të thotë se nuk përkrahim mendimin e parashtruar të deputetës. Por, do t'ju lutja që Parlamenti megjithatë të jetë me funksione të veta kushtetuese që i ka si Parlament. Ju e dini që në të gjitha rastet kur ka pasur bazë të çfarëdo lloji ligjor, është realizuar kjo dhe do të doja që më mos të kemi raste e nevoja tilla. Prandaj, më lejoni që ta përkrah përmbajtjen tuaj zonja Besa, por megjithatë duhet proceduar sipas rendit të ditës dhe në seancën e ardhshme, çfarëdo që të kemi për çështje të sigurisë, duke i ftuar edhe ata të cilët mund të na ndihmojnë në drejtim të kësaj çështjeje. Mirëpo, është një moment kur qytetarët e Kosovës duhet t'i ftojme për maturi, të kërkojmë përgjegjësi nga ata që mbajnë rendin dhe sigurinë e të gjithë qytetarëve të Kosovës dhe, ju lutem, të procedojmë me rendin e ditës dhe për këtë të kemi mirëkuptim reciprok. Nuk është lehtë t'ua them këtë, por duhet të procedojmë me rendin e ditës ashtu siç është i propozuar. Ju falemnderit për mirëkuptim.

Është në radhë, pra Procesverbali nga seanca e kaluar. .

Ndoshta mund të ketë ndonjë lëshim por të procedojmë siç jemi marrë vesh më parë që ata që janë të pakënaqur, ata që kanë ndonjë vërejtje serioze apo substanciale, t'ia paraqesin me shkrim shërbimit të Sekretarisë në mënyrë që vërtetë të jenë pjesë dokumenti të Parlamentit. Dhe, po ashtu, në qoftë se ndokush ndien arsye që në mënyrën gojore të shprehë mendimin e vet, le të urdhërojë. Ju falemnderit.

Kalojmë në pikën vijuese të rendit të ditës: Shqyrtimi i parë i Projektligjit për menaxhimin e financave publike dhe të përgjegjësi.

Në Parlament është prezent Ministri i financave dhe ekonomisë, zoti Ali Sadriu dhe është kënaqësi imja që ta ftoj ta merr fjalën lidhur me arsyetimin e Projektligjit. Zoti ministër, urdhëroni e keni fjalën.

ALI SADRIU:

Ju falemnderit zoti kryetar.

Të nderuar anëtarë të Kryesisë, anëtarë të Kuvendit, kolegë të çmuar dhe mysafirë të nderuar, ju falënderoj për këtë mundësi të radhës që të paraqes Projektligjin mbi menaxhimin e financave publike dhe të përgjegjësiive.

Në pranverën e vitit 2002 Kuvendi dhe Qeveria kanë identifikuar një numër të pjesëve të legjislacionit që Kuvendi do të duhej t'i miratojë gjatë këtij viti të parë të veprimtarisë së tij. Në mesin e këtyre inisiativave ishte edhe Ligji mbi menaxhimin e financave publike dhe përgjegjësiive, i njohur po ashtu si Ligj mbi procesin buxhetor edhe është identifikuar si me prioritet të lartë. Kam kënaqësinë të prezentoj sot këtë Projektligj para Kuvendit.

Pse është ky Ligj kaq i rëndësishëm? Ky Ligj, pasi të hyjë në fuqi do të shërbejë si gurthemel i sistemit që të sigurojë përdorimin racional, efikas dhe transparent të parave publike. Ne duhet të kujtojmë se shumica dërrmuese e parave publike janë, në realitet, paratë e Kosovës, para që janë paguar nga qytetarët dhe bizneset private të Kosovës: në formë taksash, obligimesh nga doganat dhe pjesë tjera. Nëse domë ta mbajmë besimin e tyre, kemi obligim të rreptë si përfaqësues të zgjedhur të këtyre njerëzve edhe të sigurojmë që paratë e tyre të përdoren në përmirësimin e mirëqenies së tyre, përmirësimin e standardit jetësor të tyre dhe përgjithësisht për të shtyrë përpara interesat e përbashkëta të Kosovës dhe gjithë qytetaraëve të saj.

Ne, po ashtu, kemi obligim të ngjashëm për të siguruar që paratë publike nuk do të përdoren në mënyrë kundërligjore dhe të shtojë pasurinë e cilitdo individ apo grupacioni të caktuar. Asnjë shtet apo rajon nuk mund të pretendojë të jetë demokratik nëse lejon që përdorimi i parave të popullit të përcaktohet vetëm nga byrokratët, zyrtarët apo persona tjerë që nuk janë drejtpërdrejt përgjegjës ndaj popullit nga i cili janë siguruar ato para.

Në përmbushjen e përgjegjësiive tona, si përfaqësues të zgjedhur të popullit, Kuvendi duhet ta ketë rolin parësor në përcaktimin se si do të bëhen përgatitja dhe implementimi i buxhetit publik. Kuvendi duhet të ketë rol qendror, pasi që buxheti publik përcakton se si do të përdoren paratë publike. Ky është qëllim themelor i Projektit që paraqesim sot para jush.

Projektligji themelon udhëzimet e Kuvendit për Qeverinë se si dhe kurë duhet të përgatisë Qeveria projektbuxhetin vjetor dhe projektligjin mbi ndarjet buxhetore. Sipas Projektligjit, nga Qeveria kërkohet të paraqesë projektbuxhetin dhe projektligjin mbi ndarjet buxhetore për shqyrtim, modifikim dhe miratim nga Kuvendi.

Projektligji themelon gjithashtu udhëzimet e Kuvendit për Qeverinë si të implementojë buxhetin si dhe Ligjin mbi ndarjet buxhetore që është miratuar nga Kuvendi.

Qeverisë i është dashur që më shumë se 7 muaj të hartojë Projektligjin që unë po e paraqes sot. Projekt pas projekti janë vë në qarkullim për ekspertët ndërkombëtar dhe institucionet financiare ndërkombëtare, përfshirë këtu edhe Fondin Monetar Ndërkombëtar dhe Bankën Botërore për të rishikuar dhe bërë komentet e tyre.

Unë, edhe sot personalisht do të doja t'i falënderoj këta ekspertë dhe institucione për kontributin e dobishëm dhe të vlefshëm që i kanë ofruar këtij Projektligji.

Për më tepër, pasi pika 8.1 shkronja c) e Kornizës kushtetuese flet për pjesën e përgjegjësive së rezervuar për PSSP-ën, autorizimin final për të përcaktuar parametrat politik e financiar të buxhetit, Qeveria në mënyrë të rregullt ua ka ofruar Projektligjin zyrtarëve të UNMIK-ut duke përfshirë përfaqësues të Zyrës dhe këshilltarë ligjor të Shtajnerit këtu në Prishtinë.

Qeveria, megjithatë, në mënyrë të rregullt ka kërkuar nga zyrtarët e UNMIK-ut të bëjnë rishikimin e Projektligjit me qëllim të identifikimit të të gjitha fushave të caktuara të cilat, ata besojnë se, mund të jenë në kundërshtim me fuqitë e rezervuara për PSSP-ën. Jam i lumtur të raportoj që edhe pse ata kanë pasur Projektligjin për disa muaj me radhë, UNMIK-u ka ofruar shumpak për Qeverinë lidhur me këtë çështje, dhe atë krejt kohëve të fundit. Unë mendoj po ashtu se Zyra e këshilltarit ligjor madje nuk ka parë të nevojshme të marrë pjesë në Grupin punues final të Qeverisë mbi këtë ligj, edhe pse Zyra e këshilltarëve ligjor ka qenë e ftuar zyrtarisht të dërgojë përfaqësuesin e saj në atë Grup punues.

Megjithatë, Qeveria deri sa ka marrë komentetet e UNMIK-ut ka qenë e drejtuar në mënyrë të qartë drejt mbrojtjes së fuqive të rezervuara të PSSP-ës. Qeveria ka punuar me zyrtarët e UNMIK-ut për ato sfera që ata i kanë ngritur dhe ka bërë modifikimet e Projektligjit. Këto modifikime janë bërë për t'u siguruar që UNMIK-u nuk do të paraqesë më vërejtjet e tij ndaj Projektligjit, në bazë të dështimit të tij për të rrespektuar fuqitë e rezervuara të PSSP-ës. Në fakt, ka të atillë që besojnë se Projektligji mund t'i ofrojë tani PSSP-ës kyçe më të madhe në çështjet buxhetore fiskale sesa në të vërtetë kërkohet nga Korniza kushtetuese, të cilin mendim e ndaj edhe unë personalisht.

Për shembull, UNMIK-u ka insistuar që, neni 8.1, shkronja c) e Kornizës kushtetuese të kërkojë që PSSP-ja të mbajë kontrollin përmbajtësor mbi thesarin, edhe pse Qeveria vazhdon të ketë dyshime përmbajtësore në lidhje me vlershmërinë e këtij interpretimi të Kornizës kushtetuese. Neni 3 i Projektligjit është modifikuar për t'i rezervuar PSSP-s autorizimin për emërimin e drejtorit të thesarit.

Kjo nuk figuron në Kornizë, megjithatë është bërë si koncesion që ky Projektligj të ecë më shpejt, e që fatkeqësisht nuk ka ecur.

Si shemull tjetër, Projektligji trajton organizatat buxhetore të fuqive të rezervuara ndryshe nga organizatat tjera buxhetore. Përsëri Projektligji mundëson këtë dallim në trajtim, pasi që zyrtarët e UNMIK-ut kanë insistuar që kjo është e nevojshme për të siguruar që PSSP-ja mban kontrollin primar mbi buxhetin e autoriteteve që janë të rezervuara, sipas Komizës kushtetuese, ta zëmë Shërbimi Doganor, i cili do të mbetet nën menaxhimin e UNMIK-ut.

Edhe pse kapitulli 5, pika 5.7 obligon për një raportim drejt institucioneve vetëqeverisëse dhe për të marrë miratimin e politikave operuese të tyre, në Ligj nuk figuron fare. Është lënë që kjo të kryhet më herët.

Këta shembuj demonstrojnë që Projektligji përpiqet të ofrojë disa zgjidhje të përkohshme kompromisi për problemin e ndarjes së fuqive të rezervuara që është krijuar nga Komiza kushtetuese. Tani i mbetet Kuvendit të bëjë rishikimin e këtyre dispozitave dhe të përcaktojë vetë se kompromiset e propozuara, në lidhje me ndarjet e fuqive që i përmban ky Projektligj, janë të pranueshme apo jo.

Në çdo rast Projektligji është një dokument i përgatitur në mënyrë profesionale me të cilin kërkohet që buxheti publik i Kosovës të zhvillohet dhe implementohet në mënyrë që siguron se paratë e popullit buxhetohen dhe përdorohen në mënyrë racionale, efikase dhe transparente.

Projektligji siguron gjithashtu përgjegjësinë e autoriteteve dhe organizatave që pranojnë para publike, dhe veçmas Pjesa 10 e Projektligjit parashikon kërkesën për mbajtjen e llogarisë dhe për raportim të ndërmarrjeve dhe kompanive kryesore publike siç është KEK-u, PTK, Aeroporti e tjera. Duke siguruar kështu për herë të parë në kujtesën e kohëve të fundit që këto ndërmarrje nuk mund të pranojnë para publike derisa veprojnë në errësirë. Them në errësirë, sepse ne s'kemi asnjë raportim.

Në mbyllje, ne jemi të gjithë të fustruar dhe të zhgënjyer që, ndarjet buxhetore për vitin fiskal 2003, janë miratuar në formë të rregullores së UNMIK-ut dhe Kuvendit nuk i është dhënë mundësia që të japë çfarëdo kontributi domethënës në lidhje me ato ndarje buxhetore.

Si plotësim, unë kam mësuar se UNMIK-u madje ka bërë ndryshime arbitrare dhe të njëanshme në projektin e kësaj rregulloreje që është rishikuar dy javë më parë nga Kuvendi, e në të cilën janë dhënë shumë vërejtje.

Nëse Projektligji që po propozojmë sot do të ishte i miratuar, kjo nuk do të mund të ndodhte. Për më tepër, posa Projektligji që po prezentojmë sot të hyjë në fuqi, ne do të kemi një bazë më të fuqishme ligjore për të kërkuar që Rregullorja mbi ndarjet buxhetore e vitit 2003, e nënshkruar, të zëvendësohet me një ligj mbi ndarjet buxhetore, të miratuar nga ky Kuvend. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit, zoti ministër për fjalë koncize dhe përmbajtësore. Dhe tani, siç e dini është debati për çështje të përgjithshme. Do të doja të marrin pjesë ata që vërtetë janë edhe profesionist ose kanë afinitet për menaxhimin e financave. Pra, është i hapur debati i përgjithshëm lidhur me Ligjin për menaxhimin e financave. Urdhëroni. E ka fjalën Fatmir Rexhepi.

FATMIR REXHEPI:

I nderuar kryetar, e nderuar Kryesi, zonja dhe zotërinj deputetë, Projektligji mbi menaxhimin e financave publike dhe përgjegjësitë i cili sot është në rend të ditës për shqyrtim të parë, mendoj është me rëndësi të veçantë. Vërejtja ime do të ripërsëritet edhe një herë për shkak të konstatimit që është brenda materialit nga ana e Qeverisë që këtij Ligji i ka dhënë një prioritet shumë të madh. E vërteta është krejt e kundërt, pra që nuk ekziston se ky Ligj, edhe një herë po them, është dashur të shqyrtohet në shtator apo tetor të vitit të kaluar. Prandaj, bashkë me buxhetin për të cilin kemi patur debatin, mendoj për mua ka ngelë një enigmë e madhe - pse nuk ka arritur me kohë gjatë vitit të kaluar.

Sot jemi më 9 janar, prandaj në kuadër të diskutimit në parim të këtij Projektligji, duke ditur rëndësinë e madhe që ka vetë ky Ligj për menaxhimin e financave publike, për të gjitha të hyrat të cilat krijohen nga populli i Kosovës, nga ekonomia e Kosovës, si dhe financimi i veprimtarive të institucioneve të Kosovës, Ligji në fjalë, brenda 13 pjesëve që ka - mbulon mirë këtë fushë mbi buxhetin, rregullon dhe përcakton autoritetin e institucioneve qendrore dhe komunale, duke u nisur nga ndërtimi pra i politikave, rregullave, mbikëqyrjen dhe menaxhimin të financave publike në bazë të përgjegjësive të cilat janë të deleguara në kuadër të këtij ligji për njësitë e ndryshme buxhetore.

Ligji, është mëse e vërtetë, do të vëjë një rregull, që nuk ka qenë deri tani transparent së paku për qytetarët e Kosovës, menaxhimin e financave, të cilat janë bërë me rregullore të ndryshme dhe të cilat kanë pasë defekte të ndryshme e për të cilat kemi pasur po ashtu vërejtje të shumta më herët. Prandaj ky rregull plotësisht është i nevojshëm edhe në politikën financiare që përshkruhet se si ndërtohen brenda këtij ligji përgjegjësitë buxhetore, një ekuilibër pra i cili duhet të jetë në mes të të hyrave dhe shpenzimeve buxhetore, mënyrës dhe kriterëve mbi realizimin e tyre, raportet buxhetore, përgatitja dhe transparenca e cila do t'i mundësohet edhe këtij Kuvendi, e përmes Kuvendit pra gjithë qytetarëve të Kosovës dhe një kompetencë më e madhe e vetë institucioneve të Kosovës në kuadër të kësaj politike dhe menaxhimi të buxhetit të Kosovës.

Ligji po ashtu brenda veti mundëson një organizim shumë më të mirë të njësive të vetë Ministrisë e deri në nivelin komunal, që nuk ka qenë në kuadër të rregulloreve të mëhershme, për të cilat kemi pasë vërejtje të mëdha, sidomos kur ka qenë në pyetje

autoriteti qendror fiskal, e kjo tanimë në kuadër të Ligjit nuk mund të ekzistojë por do të jetë një tërësi në të cilën do të ketë shumë kompetenca dhe punë më të mëdha në kuadër të organizimit të vetë Ministrisë.

Vërejtjet e mia, në parim, kanë të bëjnë me njësitë brenda këtij Ligji, në pjesën 2, pjesën 3, pjesën 4, pjesën 9, të 11-të dhe të 12-të, ku sipas vlerësimit nga ajo që kam lexuar me vëmendje, mendoj se ka fuqi të deleguara dhe të tepërta në kuadër të vendimmarrjes nga një autoritet i caktuar brenda këtij Ligji. Kjo ka të bëjë sidomos me kompetencat lidhur me emërimet, kur është çështja e thesarit, drejtorit të thesarit, revizorit apo të shërbimit doganor, e tjera, duke ditur se thesari krejt begatia e Kosovës do të jetë aty. Prandaj, mendoj se duhet t'i lihet kompetencë më e madhe Kuvendit të Kosovës sa i përket drejtorit të thesarit dhe atyre shërbimeve tjera të cekura më lartë.

Është vërejtje ime parimore lidhur me mënyrën e vendosjes dhe tejkalimit të institucioneve, siç është Kuvendi dhe Qeveria dhe sërish delegohet kompetenca te PSSP drejtpërdrejt nga Ministria te investimet e parave publike. "Vendos", kështu shkruan "vendos drejtpërdrejt dy autoritete tjera" pa dijt për këto investime as Kuvendi as Qeveria, pra është vërejtje parimore.

Po ashtu ngjashëm, lidhur me informatat, vërejtja ime është, te Propozimet mbi huamarrjet, që kanë të bëjnë me këtë natyrë, ku sërish nuk kemi në bazë të këtij Ligji informata e që duhet t'i ketë pranë Kuvendi i Kosovës dhe institucionet e Kosovës, si dhe marrëveshjet me komunat që, kujtoj, ka kompetenca të tepërta të cilat duhet t'i takojnë një grupi më të madh apo vetë Qeverisë dhe institucioneve tjera lidhur me grantet, do të thotë me politikat tjera nëpër komuna dhe shërbimet për të ardhurat të cilat janë përfshirë në nenin 55 të kapitullit 11, që edhe më tej vazhdojnë t'i referohen rregullores së UNMIK-ut e që mendoj se ka vend aty që të përmirësohen.

Në përfundim pra, në parim, i jap mbështetje këtij Ligji dhe angazhimet tona, padyshim si deputetë, do të jenë në komisionet përkatëse që gjatë diskutimit do t'i ndryshojmë ato që është e mundur. Në fund, me këtë Ligj, pas aprovimit, institucionet vendore po ashtu do të marrin më shumë kompetenca dhe përgjegjësi në menaxhimin e buxhetit edhe, në bashkëpunim që do t'i krijojë vetë Ligji me Fondin Monetar Ndërkombëtar dhe Bankën Botërore me të cilat duhet të vazhdojë bashkëpunimi, kompetenca më të mëdha. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit zoti Rexhepi. E ka fjalën zoti Haki Shatri. Le të përgatitet Ramadan Kelmendi.

HAKI SHATRI:

I nderuar kryetar, të nderuar kolegë deputetë,
 Fillimisht dua të shpreh kënaqësinë që Projektligji arriti në Kuvend pas një odiseade më të gjatë se 6-7 muaj, që në pika të shkurtëra zoti ministër përmendi dhe objektivisht mendoj se për ne janë të njohura rrethanat e vonesës dhe nuk është racionale të kthehemi tash e tutje më për këtë çështje.

Për këtë fazë të diskutimit të këtij Projektligji, përshtypja ime është se në disa vende ky Projektligj nuk rregullon në mënyrë të mjaftueshme çështjen e shkrirjes së AQF-ës në Ministrinë e Financave gjegjësisht transformimin e mirëfillt të kompetencave në këtë fushë.

Tjetra, në pjesën ku rregullohen procedurat e nxjerrjes, miratimit, implementimit dhe raportimit - nuk i është lënë rol i mjaftueshëm Qeverisë dhe Kuvendit.

Iu kisha sygjyeruar deputetëve që, për shkak të rëndësisë që ka ky Projektligj, ta miratojmë sot në parim. Kisha kërkuar, po ashtu, që të gjitha komisionet, duke filluar nga dita e sotit, të fillojnë intensivisht punën për shqyrtimin dhe rumbullaksimën e procedurës në mënyrë që sa më shpejt ky Ligj të miratohet në këtë Kuvend. Kjo do të jetë edhe përgjigje mënyrës së veprimit lidhur me aprovimin e Rregullores për buxhetin për vitin 2003 dhe rrethanat tejet të pakëndshme që u krijuan me këtë rast.

Kërkoj po ashtu që, pa humbur kohë veçanërisht Ministria e Ekonomisë e Financave dhe Qeveria, të fillojnë përgatitjen e dokumentacionit dhe aktiviteteve tjera të cilat dalin nga dispozitat e këtij Projektligji në mënyrë që, pas miratimit të tij në Kuvend, institucionet e përkohshme vetëqeverisëse me sukses të kryejnë përgjegjësitë e veta që kanë në këtë sferë të transformuar të kompetencave. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit, zoti Shatri. E ka fjalën Ramadan Kelmendi.

RAMADAN KELMENDI:

I nderuar kryetar, i nderuar ministër, të nderuar deputetë,
 Duke u pajtuar tërësisht me ekspozën e Ministrit e të parafolësve dhe duke lexuar Projektligjin mbi menaxhimin e financave publike dhe përgjegjësi, vlerësoj sa vijon:

1. Se është e domosdoshme të aprovohet, ngase miratimi i këtij Ligji është i një rëndësie të veçantë për Kosovën, nga fakti se një kohë të gjatë Kosovës i mungonte legjislacioni në lëmin e financave dhe me këtë do të arrihet që qeveria

lokale dhe ajo qendrore të vëhen në përgjegjësinë financiare duke vendosur mbi bazën e këtij ligji financiar.

2. Mirë që me këtë Propozimligj është paraparë që në vetëqeverisjen lokale komuna është një njësi territoriale dhe çdo njësi territoriale ka buxhetin e vet fiskal. Por mjerisht kjo nuk është në harmoni me buxhetin që është, po them, aprovuar në relacion me Mitrovicën, meqë Mitrovica ka buxhetin fiskal për pjesën jugore – komunë legjitime; dhe për pjesën veriore – një komunë, që mbikëqyret nga bashkësia ndërkombëtare. Shpresoj se këto çështje do të rregullohen në harmoni me këtë Ligj.
3. Nuk janë përcaktuar kompetencat dhe lidhjet kierarkike në mes të departamentit komunal të politikave e të buxhetit dhe ministrisë për ekonomi e financa.

Vlerësoj se përveç njësive të revizionit të brendshëm financiar duhet të përcaktohen edhe njësitë qendrore të revizionit financiar të cilat do të kenë autorizimin dhe autoritetin mbi revizionin financiar të brendshëm dhe të dy niveleve.4.

Kushtet për zgjedhjen e drejtorit dhe të zëvendës drejtorit janë të padefinuara dhe përmbledhin gjegjësisht rrokin një periudhë dhjetëvjeçare mjaft diskutabile si dhe nuk përcaktojnë para kujt do të bëhet betimi kur dihet që ne as si deputet nuk dhëmë betimin dhe cili është teksti i betimit dhe disa kushte tjera formale.

Kur është çështja e përcaktimit të shpenzimeve të parave publike, duhet të përcaktohen përgjegjësitë për ndërrimin e dedikimit të shpenzimeve të tyre, nga se persona të caktuar në organizatat buxhetore shpesh mjetet e dedikuara i ndërrojnë gjegjësisht orientojnë në shpenzime të tjera përkundër vendimeve paraprake. Në raste të tilla duhet të kemi kujdes.

Pastaj, të përcaktohen rastet për aplikim për fondet shtesë pranë ministrive – në cilat raste do të kenë mundësi që këto fonde shtesë të lejohen. Vlerësoj se duhet të përcaktohet si obligim i raportit buxhetor i komunave dhe i të gjithë subjekteve buxhetore lidhur me shpenzimet fiskale të vitit paraprak me arsyetim dhe nëse kjo nuk arrihet e nuk bëhet në afatin e përcaktuar të përcaktohen edhe përgjegjësitë. Mendoj se duhet krijuar instrumente adekuate juridike për kontrollimin e buxhetit tek të gjitha subjektet shfrytëzuese të buxhetit të Kosovës.

Dhe, së fundi, vlerësoj se është mëse e domosdoshme të përkrahët dhe përkrahë aprovimin gjegjësisht miratimin e këtij ligji. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Më lejoni, deputetë të nderuar, meqë nuk ka tjerë të paraqitur, të pyes:

Kush është për aprovimin në parim të Projektligjit të propozuar. Ju falemnderit.
A ka ndokush që është kundër këtij propozimi? Nuk ka asnjë votë kundër.
A abstenon ndokush nga votimi? S'abstenon askush.

Konstatohet se njëzërit u aprovua. Falemnderit.

Votimi – Glasanje – Voted:

Për – Za – For	Të gjithë – Svi – All
Kundër – Protiv – Against	00
Abstenuan – Uzdržanih – Abstained.....	00

Do t'i lusja komisionet përkatëse që duhet t'i përkushtohen këtij ligji e kjo vlenë edhe për ligjet tjera. Ju thash në fillim - shpresojmë që ky vit do t'na gjejë të mobilizuar në tërësinë e gamës parlamentare, prandaj komisionet në kohë duhet bërë propozimet e duhura ose amendamentimin e çdo ligji dhe, në veçanti, këtë Ligj dëshirojmë ta aprovojme para përfundimit të këtij muaji. Ju falemnderit.

Procedojmë me pikën vijuese të rendit të ditës – Shqyrtimi i Rregullores së përkohshme të punës të Kuvendit të Kosovës.

Ndoshta ju kujtohet që ky Kuvend, pos komisioneve përkatëse, ka krijuar edhe një Komision ad hoc ndihmës për plotësimin ose përpilimin e Rregullres së re të përkohshme të Kuvendit të Kosovës. Pas gjashtë muajsh punë intensive dhe të madhe që ka bërë Komisioni në tërësi dhe në këtë tërësi kontribut të caktuar kanë dhënë edhe përfaqësuesit e minoritetit "Kthimi" në Parlament dhe të gjitha vërejtjet dhe propozimet që janë bërë, edhe me shkrim, nga kolegët tanë janë shqyrtuar dhe aprovuar nga Komisioni përkatës. Në fund, Kryesia e Parlamentit, dy ditë rresht, bashkë me kryetarin e Komisionit dhe me ata që kanë ndihmuar Komisionin gjatë tërë punës, e këto janë: OSBE-a dhe NDI-a të cilët kanë qenë të pranishëm edhe në finalizimin e dokumentit, për çka në mënyrë të veçantë i falënderoj, është arritur në përfundim të një dokumenti që e kemi sot në shqyrtim.

Pas debatit dhe vërejtjeve që do të pasojnë, sipas marrëveshjes me tri grupet parlamentare, kur ta kemi një pauzë njëorëshe, me Komisioni përkatës dhe me shefat e grupeve parlamentare, t'i marrin në konsideratë vërejtjet, e në veçanti ato që dorëzohen me shkrim sepse e lehtësojnë punën dhe janë më përmbajtësore në mënyrë që sot ta kemi një rregullore funksionale dhe rregullore që të mundësojë veprimtarinë më efektive të Paralementit të Kosovës.

Ftoj kryetarin e Komisionit, profesor Arsim Bajrami, që të japë sqarime të nevojshme lidhur me këtë.

ARSIM BAJRAMI:

I nderuar kryetar, të nderuar kolegë,
Jam i autorizuar që në emër të Komisionit për hartimin e Rregullores ta prezentoj Rregulloren e punës.

Fillimisht, dëshiroj të theksoj se në çdo parlament rregullorja e punës ka një rëndësi të veçantë, për shkak se dispozitat kushtetuese nuk merren me çështje të organizimit dhe funksionimit të kuvendit duke ia lënë mundësinë që çdo kuvend të adoptojë rregullat specifike të cilat do ta mundësojnë funksionalitetin e atij kuvendi.

Në bazë të Kornizës kushtetuese, Kuvendi i Kosovës është i autorizuar dhe ka të drejtë të plotë për të miratuar rregulloren e punës. Ju e dini se ne jemi konstituuar si Parlament me një Rregullore të përkohshme me të cilën edhe kemi vepruar deri më tani. Gjatë punës sonë të deritashme kemi vërejtur shumë kufizime, do të thoja, edhe mangësi të cilat nganjëherë edhe kanë penguar efikasitetin e punës së Kuvendit të Kosovës. Për këtë arsye, adoptimi i një rregulloreje të re, përsëri të përkohshme, ka qenë mëse e domosdoshme për të rregulluar shumë çështje të cilat deri më tani nuk kanë qenë të rregullura në mënyrë që ky Kuvend të jetë sa më funksional.

Edhe unë do të ndaja opinionet e kryetarit dhe do të falënderoja në mënyrë të veçantë ekspertët e Institutit Amerikan Demokratik të cilët gjatë tërë kohës kanë qenë në ndihmë të Komisionit, pastaj ekspertët e OSB-esë, ekspertët e Parlamentit Gjerman dhe shumë ekspertë tjerë të cilët janë vënë në ndihmë të Komisionit i cili ka hartuar Projektregulloren.

Dëshiroj të theksoj se Rregullorja, të cilën sot do ta diskutojmë, ka tri objektiva ose qëllime kryesore:

- Objektiva e parë është që të shtojë efikasitetin e Kuvendit dhe të procedurave ligjvënëse në Kuvend;
- Objektiva e dytë është që të vendosë një rend në Parlament, duke krijuar hapësirë për debat të lirë të deputetëve, por duke përcaktuar rregullat e debatit parlamentar; dhe
- Objektiva e tretë jona, e cila besoj se ka qenë më emergjente, është që të krijojmë një bazë juridike për punën e komisioneve parlamentare duke qenë se deri më tani nuk kemi pasë një akt të miratuar për kompetencat e komisioneve parlamentare.

Pikërisht, këto tri objektiva, kanë qenë ato të cilat edhe na kanë udhëzuar që të bëjmë përpjekje që këto çështje që deri më tani s'kanë qenë të rregullura t'i rregullojmë.

Me rastin e hartimit të Propozimrregullore, Komisioni ka pasur parasysh shumë modele të parlamenteve tjera. Njëkohësisht shumë delegacione të Kuvendit dhe Kryesia e Kuvendit, në ndërkohë, kanë vizituar disa parlamente dhe kanë sjellë përvoja të cilat i janë prezentuar Komisionit. Në mënyrë të veçantë ne kemi marrë për bazë përvojat e Kongresit Kanadez, pastaj përvojat e Parlamentit të Irlandës, përvojat e Parlamentit Kroat, Slloven, përvojat e Parlamentit të Shqipërisë dhe jemi munduar që duke marrë parasysh këto përvoja të bëjmë një rregullore e cila do të mundësojë që Kuvendi i Kosovës të procedojë me procedura sa më demokratike dhe sa më fleksibile.

Në anën tjetër, ne kemi pasur për bazë kufizimet ligjore dhe kushtetuese që ka për momentin Kornizua kushtetuese dhe jemi përpjekur që brenda hapësirës që lejon Korniza kushtetuese të krijojmë një rregullore sa më fleksibile e cila do të mundësojë që Parlamenti vërtetë të punojë në mënyrë sa më efektive dhe më demokratike.

Rregullorja ka gjithsej 50 rregulla. Pra, disa rregulla më shumë sesa Rregullorja e përkohshme dhe ka tri shtesa apo tri anekse të cilat janë pjesë të pandashme të Rregullores:

Shtesa e parë i referohet përpunimit të të drejtave dhe detyrave të deputetëve; Shtesa e dytë i referohet në tërësi punës së komisioneve parlamentare, dhe Shtesa e tretë është kodi i sjelljes së deputetëve, pra kodi i cili është prezentuar edhe në Rregulloren e përhershme.

Duke qenë se koha rreth këtij debati është e kufizuar, unë do të ndalem vetëm në çështje të cilat janë rregulluar në mënyrë të ndryshme nga Rregullorja e përkohshme dhe që paraqesin një përpjekje për të bërë një zgjidhje sa më të pranueshme për punën e Kuvendit të Kosovës.

Fillimisht, ne kemi bërë ndryshime te seanca inauguruese, duke adoptuar praktikat parlamentare rreth udhëheqjes së seancës inauguruese, deri sa nuk konstituohen organet e Kuvendit.

Pastaj, siç po shifni, kemi dhënë edhe një propozim për tekstin e betimit, i cili duhet të bëhet qysh në seancën e parë të Kuvendit.

Një çështje tjetër, e cila është përpunuar më gjerësisht, në krahasim me rregulloren e kaluar, është çështja e imunitetit të deputetëve dhe procedurave për marrjen e imunitetit. Kemi dalë me proozime të reja dhe njëkohësisht kemi dalë me propozimin që Kuvendi duhet në një seancë të ardhshme të zgjedhë një komision të ri – Komisionin për imunitete dhe mandate, do të thotë që merret me çështjet e imunitetit dhe mandatet e deputetëve.

Pastaj, një objektivë e veçantë ka qenë rregullimi i procedurave të parashtrimit të mocioneve të përgjegjësisë së ekzekutivit dhe procedurave të përgjegjësisë së kryetarit të

Kosovës. Siç po shihni, këtu kemi instaluar këto mekanizma ashtu që janë rregulluar në mënyrë të veçantë procedurat e parashtrimit të pyetjeve parlamentare, procedurat e parashtrimit të interpelancave parlamentare, procedurat e parashtrimit të mocioneve, të votëbesimit të Qeverisë si dhe procedurat e thirrjes në përgjegjësi kryetarin e Kosovës, në rastet e përcaktuara me Kornizën kushtetuese.

Mendoj se këto dispozita që i kemi vendosë, krahas udhëzimeve të cilat i keni marrë më herët për mënyrën se si parashtrohen pyetjet parlamentare dhe mocionet, do të mund të krijojnë një rend dhe rregull me rastin e ngritjes së këtyre mocioneve nga ana e deputetëve.

Një çështje tjetër, e cila është diskutuar - është çështja e procedurave të emërimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve. Të gjithë jemi dëshmitarë për problemet që kemi pasur në këtë drejtim. Disa probleme janë edhe ligjore për shkak se Korniza kushtetuese në mënyrë mjaft konkrete ka përcaktuar mekanizmin e zgjedhjes së gjyqtarëve dhe prokurorëve. Ne kemi kërkuar që, me Rregulloren e re, Kuvendi i Kosovës të ketë një rol më aktiv në këtë procedurë, ashtu që roli i tij të mos jetë vetëm formal, vetëm marrje parasysh e rekomandimeve që ka propozuar Komisioni, por këtij t'i jipet mundësia që me rastin e ekzistimit të një dëshire të bëjë edhe procedura shtesë, të dhëna shtesë, dhe në këtë mënyrë të kërkojë dhe zgjasë afatet brenda të cilave duhet t'i japë rekomandime përfaqësuesit special për emërimin e përhershëm. Kemi kërkuar që kjo procedurë shtesë të nënkuptojë edhe një procedurë prej 30 ditëve brenda të cilave komisioni adekuat, por edhe Kuvendi i Kosovës, do të mund të japë një rekomandim të kualifikuar për zgjedhjen e gjyqtarëve dhe prokurorëve.

Një objektivë jona ka qenë që vërtetë të vendoset një rend sa i përket folësve dhe drejtimit të tyre në Kuvend nga kjo foltore. Thjesht, kemi dashur t'i eliminojmë të gjitha ato dalje stihike dhe në këtë drejtim të instalojmë një rend dhe rregull parlamentar që do të krijonte edhe një kulturë parlamentare në Kosovë, e cila është mëse e domosdoshme, duke pasur parasysh se ne po bëjmë edhe hapa të parë kah parlamentarizmi. Në këtë drejtim, në mënyrë shumë të saktë, kemi përcaktuar renditjen e folësve në Kuvend. Pra, praktikisht kemi përcaktuar edhe prioritetet e daljes në foltore. Unë vetëm po përmend, edhe pse i keni në Rregullore, se me Rregulloren e re i pari gjithmonë në foltore, kur të diskutohet ndonjë mocion përmbajtësor, do të dalë propozuesi i mocionit, siç mund të jetë Qeveria, mund të jenë deputetët apo subjektet tjera të autorizuara. Po qe se Qeveria nuk është propozues i mocionit, atëherë përsëri fjalën i dyti, me rastin e mocionit, e ka Qeveria, që duhet ta japë mendimin për mocionin i cili propozohet nga subjektet tjera. I treti me radhë, në foltore, do të dalë gjithmonë kryetari i komisionit funksional, ose personi i autorizuar nga ai. Pastaj fjalën do ta marrë kryetari i komisionit kryesor, në radhë të parë i Komisionit për buxhet dhe Komisionit për komunitete në qoftë se ky Komision me procedurën e përcaktuar involvohet në diskutimin e ligjit. Pastaj fjalën do ta ketë gjithmonë shefi i grupit parlamentar dhe pastaj hapet debati i lirë dhe i pakufishëm i deputetëve dhe, në fund, përsëri fjalën e merr propozuesi i mocionit i cili duhet ta bëjë një rezymim.

Pakashumë këto procedura edhe i kemi adoptuar në praktikat që kemi krijuar nganjëherë edhe spontanisht, por tani, me Rregulloren e re, është vendosur vërtetë një rend dhe rregull në mënyrë që të dihet se për çka shfrytëzohet foltorja dhe pakashumë t'i eliminojmë të gjitha harxhimet e panevojshme të kohës jashtë rendit të ditës.

Njëkohësisht kemi parë propozimin dhe limitimin kohor. Për çdo diskutim ne kemi vendosë limite kohore në atë mënyrë që deputetët të flasin, për një pikë të rendit të ditës, në parim, 5 minuta. Ndërkaq, shefat e grupeve parlamentare dhe kryetarët e komisioneve do të kenë mundësi që të shprehin qëndrimet e tyre brenda 10 minutave. Njëkohësisht është instaluar edhe mundësia e paraqitjes për replikë, me rastin kur plotësohen kushtet dhe replika është kufizuar në 2 minuta dhe i tërë debati do të përfundojë edhe me kundërreplikë apo me një diskutim të serishëm ndaj atij që bën replikë, dhe do të zgjasë një minut.

Thjesht, idea jonë ka qenë që me këto kufizime, që nganjëherë është e pamundur të jenë absolute, por me këto kufizime teknike ne pakashumë të vendosim rend nga kjo foltore dhe vërtetë të racionalizojmë debatin duke e orientuar në atë edhe për çka jemi të zgjedhur, me qëllim që të ushtrohen sa më mirë funksionet.

Një përpjekje serioze, kemi bërë për të racionalizuar procedurat ligjvënëse, për shkak se procedurat ligjvënëse në Kuvendin e Kosovës janë procedurat më të komplikuar në parlamentet evropiane. Këto procedura ndoshta janë edhe faktorë kryesor pse efikasiteti i Parlamentit nuk është ai të cilin e dëshirojmë, për shkak se përfshin vërtetë një proces edhe kohor edhe të komplikuar, i cili, siç e dini, përfshin tri lexime dhe plus procedurën shtesë.

Tani kemi propozuar këtë procedurë ligjvënëse - një ligj udhëton apo rrugëton në këtë drejtim: Pas dhënies së propozimit nga subjektet e autorizuara, ligji i pari merret në shqyrtim nga Komisioni për buxhet dhe financa; Pastaj ligji i dërgohet komisionit adekuat funksional, të cilin e cakton Kryesia. Kemi lënë mundësinë që me një ligj të merren nga dy apo më shumë komisione, në qoftë se ai prekë fushat e përgjegjësisë së dy apo më tepër komisioneve, gjithmonë njëri komision do të përcaktohet si komision referues dhe ai do të përgatisë raportin për Kuvendin. Ajo që është risi e nuk ka qenë deri më tani, kemi përcaktuar si të detyrueshme që çdo ligj të merret në shqyrtim nga ana e Komisionit për çështje legjislativë dhe kushtetuese, për shkak se ky Komision duhet para se ne ta diskutojmë dhe votojmë ligjin të japë arsyetim se ligji bën pjesë në pjesën e kompetencave të organeve të Kosovës, në mënyrë që të evitohen mundësitë që pastaj të problematizohet çështja e legjitimitetit dhe legalitetit të ligjit.

Në fakt, përmes këtyre proceseve, ne kemi dëshiruar të krijojmë një rend logjik të përgatitjes profesionale në ligj, në mënyrë që, kur të vijë ligjet në parlament, pakashumë të jemë të përgatitur.

Natyrisht, ne kemi paraparë mundësinë që Komisioni për komunitete dhe interesa, në pajtim me Kornizën kushtetuese, të involvohet në çdo ligj që mendon se preken interesat. Mirëpo, me këtë rast, kemi mënjeluar automatizmin e panevojshëm që ka ekzistuar gjer më tani që patjetër çdo ligj i Kuvendit të Kosovës të shkojë te ai komision, për shkak se Korniza kushtetuese, në mënyrë të thjeshtë e decidive ka përcaktuar se ky komision do të marrë në shqyrtim vetëm ligjet të cilat prekin apo janë me interes për të drejtat e komuniteteve. Mekanizmat e involvimit të këtij Komisioni janë të përcaktuara edhe me vetë Kornizën kushtetuese.

Mendoj se këto procedura të propozuara, do të mund të shtojnë efikasitetin e Kuvendit dhe idea e Grupit hartues ka qenë që sa është e mundshme ato të racionalizohen. Besoj se edhe ju keni të qartë se këtu kemi pasur kufizime që rrjedhin nga vetë Korniza kushtetuese, e cila, në një mënyrë, ka përcaktuar parimet se kah duhet të shkojë një ligj.

Ajo që është, ndoshta risi, Komisioni ka bërë përpjekje për të definuar apo precizuar natyrën e mocioneve parlamentare, në atë mënyrë që mocionet janë ndarë në mocione procedurale dhe mocione përmbajtësore. Njëkohësisht ka dhënë edhe parime të përgjithshme për procedurat që duhet ndjekur me rastin e mocioneve.

Kemi paraparë, po ashtu, mundësinë e ngritjes edhe të mocionit për interpretimin e Rregullores nga kryesuesi i seancës, në fakt nga kryetari i Kuvendit. Kemi përcaktuar zgjidhjen që interpretimi gjatë seancës është i kryetarit të Kuvendit. Ne nuk mund të ndërprejmë mbledhjet në çdo kohë e të shohim se a ka qenë interpretim i rregullt apo s'ka qenë. Mirëpo, çdo deputet që është i pakënaqur me interpretimin e rregullores do të mund të ngrisë një mocion me të cilin do të kërkojë shpjegim se a është interpretuar rregullorja drejt apo jo dhe ky mocion do të ngritet në atë mënyrë që komisioni adekuat funksional, në këtë rast Komisioni legjislativ dhe kushtetues do të mund të involvohet me mendimin profesional rreth asaj se a është argumentuar dhe interpretuar drejt rregullorja apo jo.

Ajo që është ndoshta risi, ne u kemi ikur dispozitave të panevojshme në Rregullore sa i përket raportit midis Kuvendit dhe Përfaqësuesit Special të Sekretarit të Përgjithshëm. Autoriteti i PSSP-ës është i mbrojtur me Kornizë kushtetuese dhe janë të panevojshme dispozitat shtesë në Rregulloren e punës. Në këtë drejtim nuk ka pasur asnjë tentativë që të ndërrohet roli i PSSP për shkak se kjo është edhe e pamundur, por kemi dashur të lejojmë Kuvendin që të punojë lirshëm dhe pa kufizime, pasi që ka pasur edhe kufizime absurde. Ju e dini ka qenë kufizimi se çdo rend i ditës duhet t'i jipet në shiqim PSSP, e që paraqet një praktikë jodemokratike në çdo parlament dhe ka qenë një zgjidhje e absurdit. Tani kemi krijuar rregulla që Parlamenti të procedojë lirisht brenda kompetencave të veta dhe njëkohësisht Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm ka kompetencat e veta në raport me Parlamentin dhe institucionet tjera dhe mund të veprojë me mekanizmat të cilat ai i ka.

Dhe tani, krejt në fund, do të flas për tri anekset, nga një fjali për çdo aneks.

Aneksi i parë, që quhet Aneksi për të drejtat shtesë të deputetëve ka qenë mëse i domosdoshëm duke qenë se Kosova akoma s'ka një ligj për shërbimet publike në Kosovë ku do të rregullohen këto çështje në mënyrë të përgjithshme. Ky aneks ka pasur për qëllim që të përcaktojë më detajisht pozitën e deputetit, pozitën materiale të deputetit si dhe të përcaktojë pakashumë edhe disa drejta tjera shtesë që i ka çdo deputet si person publik. Këto nuk duhet të nënkuptohen si ndonjë privilegj personale e deputetit, por si garancione kushtetuese, për deputetët që si persona publike të kenë edhe përgjegjësi publike për ushtrimin e funksionit të tyre. Me këtë rast janë përcaktuar disa mekanizma të cilët kanë krijuar vetëm bazën juridike dhe është lënë që Kryesia në çdo moment të bjerë vendime tjera me të cilat do të operacionalizojë pikërisht këto dispozita.

Aneksi i dytë, që flet për fushëveprimin e komisioneve parlamentare, mendoj është e arritura më e madhe e kësaj Rregulloreje. Meqenëse deri tash komisionet nuk kanë pasur një bazë ligjore se ç'do të punojnë. Ka qenë e pranishme edhe dukuria që kanë punuar të njëjtën punë dy komisione. Me këtë rast kemi bërë përpjekje që sa është e mundshme, në mënyrë të detajizuar të përcaktojmë fushëveprimin e çdo komisioni. Kjo nuk ka qenë punë e lehtë. Me këtë rast Komisioni është munduar që të gjitha përgjegjësitë e Kosovës, që i njihen Kosovës, të jenë të hapura për komisione dhe komisionet të kenë mundësi dhe kompetencë për t'i diskutuar të gjitha çështjet nga sfera e përgjegjësive të Kosovës, natyrisht secili në lëminë e vet dhe me këtë rast kemi marrë për bazë kompetencat që ka Qeveria e Kosovës dhe ministritë e saj në mënyrë të veçantë dhe kemi paraparë që brenda kompetencave ministrore çdo komision të ketë mundësi që t'i shqyrtojë çështjet në mënyrë paraprake dhe të dalë me propozimet e kualifikuara në Kuvend.

Një synim i veçantë ka qenë që të vendosim raporte bashkëpunimi dhe partneriteti me Qeverinë e Kosovës jo vetëm me rastin e diskutimit në foltore por që nga idea për ta bërë një ligj. Është instaluar mekanizmi që të gjitha komisionet parlamentare ta thërrasin propzuesin e ligjit, ta thërrasin konkret ministrin që ai ta prezentojë fillimisht ligjin para Komisionit parlamentar dhe ministri të jetë i pranishëm për të dëgjuar vërejtjet e Komisionit në mënyrë që kur të dalë prezentimi i ministrit në seancën plenare ndoshta edhe ai në atë fazë të dalë me amendamente apo me mendime të Komisionit. Pra, është instaluar një mekanizëm i cili synon që të vendoset një bashkëpunim të rregullt midis komisioneve dhe ministrive e të Qeverisë së Kosovës. Po ashtu është instaluar edhe e drejta e çdo komisioni për të ftuar ministrat në procedura të caktuara për të shpjeguar çështjet nga fushëveprimi i vet edhe kur nuk është fjala për procedura ligjvënëse.

Unë mendoj se ky përshkrim i fushëveprimit të komisioneve që nuk është ideal dhe i cili duhet patjetër në debatin e sotëm të pësojë ndryshime, do të mund të krijonte një bazë juridike që vërtetë komisionet të jenë funksionale dhe ato të arrijnë t'i ndihmojnë edhe Kuvendit edhe kompetencave të kualifikuara të tyre.

Dhe aneksi i fundit – Aneksi për kodin e sjelljes. Ju e dini që ky aneks është adoptuar edhe me ratin e inaugurimit dhe ne kemi vlerësuar se edhe më tutje është e nevojshme që

në këtë fazë të parlamentarizmit kur ne pakashumë po krijojmë kultura parlamentare, të vazhdojë të respektohet ky kod.

Dhe, në fund, të nderuar deputetë, vlerësoj se Rregullorja, të cilën sot po e diskutojmë, është një hap përpara dhe jemi të vetëdijshëm se nuk është ideale dhe jemi të sigurtë se ka nevojë për ndryshime e të cilat ju do t'i propozoni, por ndaj mendimin se miratimi i saj, me propozime dhe sygjerime tuaja, do të ndikojë në efikasitetin e punës së Kuvendit dhe do të paraqesë një ndihmesë të madhe në realizimin e funksioneve kushtetuese të tij. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit zoti Bajrami. Në ndërkohë, më lejoni t'ju bëj me dije se në Parlament është i pranishëm edhe kryeministri i Kosovës, dr. Bajram Rexhepi, prandaj i dëshirojmë mirëseardhje në vitin e ri në Parlamentin tonë.

Po vazhdojmë me punën. Dëgjuat në mënyrë të përpiktë fjalën hyrëse të kryetarit të Komisionit dhe kjo do t'ju ndihmojë shumë në pjesëmarrje ose vendimmarrje. Mund t'ju them se puna e Komisionit dhe Kryesisë ka qenë punë koncensuale dhe kjo duhet t'ua lehtësojë vendimmarrjen e mëtutjeshme dhe do të shkonim në aprovim të pjesërishëm të kësaj rregulloreje, sipas së cilës në radhë duhet të jenë shefat e grupeve parlamentare dhe në këtë rast, në qoftë se donë ta marrin fjalën, para se t'ua japë deputetëve, le të urdhërojnë. Profesor Sabri Hamiti, nga Lidhja Demokratike e Kosovës.

SABRI HAMITI:

Unë kam lexuar këtë Projektregullore. Është qartë e shkruar. Pastaj, dëgjuam edhe kryetarin e Komisionit, i cili gati përsëriti gjërat më esenciale që janë në tekst, kështu që do të thoja se çdo deputet që e ka para veti besoj s'ka kurrfarë mëdyshje në kuptimin dhe interpretimin e saj. Menjëherë do të propozoja konkretisht tri gjëra, që mendoj se është mirë të brenda saj - një rregull i posaçëm, që do të mendohet, ku do të vendoset dhe i cili do të shpjegojë mënyrën e amendamentimit të ndryshimit të Kornizës kushtetuese të Kosovës.

Një plotësim, te Rregulla 19, faqe 12, të shtohet si pikë 19.3 ku do të thuhej: "Kryesia do të konsultohet me kryetarët e grupeve parlamentare për caktimin e rendit të ditës të seancave të Kuvendit" dhe këtë unë mund ta arsyetojë menjëherë. Është provuar që temat më të nxehta, më të rënda dhe më aktuale është dashur gjithë të propozohen këtu dhe s'na kanë ardhur të propozuara nga Kryesia. Për t'u bërë më efikas, është mirë që për këto tema të konsultohen grupet parlamentare të cilat edhe udhëheqin në njëfarë mënyre Kuvendin.

Po ashtu, te shtesa e parë, Rregulla 3, propozoj që të shtohet "3.8." ku do të trajtohen kryetarët e grupeve parlamentare njësoj sikur kryetarët e komisioneve, nëse jo më mirë. Kaq, ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit, profesor Hamiti. Fatmir Limaj e ka fjalën, nga Partia Demokratike e Kosovës.

FATMIR LIMAJ:

I nderuar zoti kryetar, të nderuar kolegë,
Edhe ne në emër të Grupit parlamentar të Partisë Demokratike të Kosovës mbështesim Rregulloren e hartuar nga Komisioni dhe Kryesia e Kuvendit dhe të gjithë ata të cilët kanë ndihmuar në hartimin e saj. Më në fund Parlamenti i Kosovës po arrinë t'i bëjë rregullat e tij të brendshme dhe jam shumë i bindur se do të ndihmojë në efikasitetin e punës së Kuvendit të Kosovës, do të ndihmojë në procedimin e ligjeve dhe gjithë asaj ç'kërkohej nga vetë Parlamenti i Kosovës.

Padyshim se kjo Rregullore nuk është ideale dhe perfekte por është një nismë e mbarë dhe e fuqishme, sepse Kuvendi po bën dokumentin e tij. Prandaj me këtë rast do të kisha kërkuar nga deputetët që me sygjerimet dhe propozimet e tyre të pasurojnë zbrastësinë nëse ka mbetur pa u thënë ose pa u shkruar në këtë Rregullore.

Propozimi që bëri shefi i Grupit parlamentar i LDK-ës, mendoj që është propozim i drejtë dhe duhet të gjejë vend në këtë Rregullore, për arsye se do t'i ndihmojë mbarvajtjes së punës së Kuvendit.

Unë kisha shtuar edhe një pikë, gjithësesi duke marrë parasysh konsultën e ekspertëve edhe të komisionit funksional por edhe të njerëzve të cilët kanë marrë pjesë drejtpërdrejt në hartimin e Rregullores. Mesa kam lexuar, në Rregulloren e Kuvendit nuk parashihet me asnjë nen si iniciativë e lirë qytetare për të propozuar amendamente ose kërkesa, ndonjë mocion apo çështje për t'u futur në rend dite. Ndoshta do të ishte mirë që këtu të parashihet një rregull me nënshkrime apo me një të tretën, apo ku ta dijnë unë, të qytetarëve të lirë dhe të cilët do të kërkonin nga Kuvendi trajtimin e problemeve për të cilat ata mendojnë se janë shqetësim i qytetarëve dhe pastaj Kryesia e Kuvendit ose këto procedura të Kuvendit të vlerësojnë se a duhet apo nuk duhet të radhiten për shqyrtim. Mendoj se do të ishte mirë që të krijohet një hapësirë edhe e qytetarëve që me iniciativat e tyre të ngrisin çështjet me interes të tyre. Gjithësesi këtë e them nëse me dokumentin me të cilin ne punojmë - me Komizë kushtetuese, atë që kanë konsultuar ekspertët - ta lejojnë një gjë të tillë.

Çështje tjetër për të cilën mendoj se duhet të specifikohet, është çështja e imunitetit të deputetëve. Kemi shumë deputetë të cilët udhëtojnë për çdo ditë. Është mirë që në letërnjohtimet e tyre të qartësohet mirë, të shënohet qartë imuniteti i deputetit dhe të faktizohet me dokument personi për të cilin bëhet fjalë. Vërtetë me këto "ID-karta" apo me këto letërnjohtime që momentalisht i kemi, praktikisht asgjë nuk do të thotë në qarkullimin tonë të përditshëm në rrugë dhe në një mënyrë as që mund të kërkohet ndihmë nga organet kompetente për deputetët të cilët kanë ndonjëfarë nevojë në raste të caktuara, sepse këtu asgjë nuk parashihet. Mendoj se ky është momenti që të bëhet edhe një veprim i tillë dhe të parashihet në Rregulloren e Kuvendit të Kosovës ku secili deputet, përmes këtij dokumenti do të dihej kush është dhe cilin funksion e kryen.

Diç tjetër nuk kisha për të thënë, por vetëm të kërkoj që kjo Rregullore sa më shpejt të miratohet dhe të fillojmë të punojmë mbi bazën e saj duke qenë të bindur se të gjithë do të sillemi brenda kësaj Rregulloreje dhe do ta rrespektojmë këtë Rregullore e cila është bazë e mirë për funksionalizimin dhe funksionimin e mirëfillt të Kuvendit të Kosovës. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Zoti Dugolli a dëshironi fjalën? Urdhëroni, e keni fjalën.

BUJAR DUGOLLI:

Ju falemnderit kryetar.

Edhe unë mendoj po si parafolësit e mij se janë lënë disa gjëra pa u sqaruar këtu. Në përgjithësi Rregullorja është e mirë, por me siguri pasi që kanë munguar shefat e grupeve në këtë mbledhje të fundit finalizuese të kësaj rregulloreje, janë lënë disa gjëra sa i përket grupeve parlamentare dhe shefave të tyre të pasqaruara. Mendoj se që në fillim në Dispozitat themelore duhet të ceket përveç organiazimit dhe funksionimit të Kuvendit të Kosovës, Kryesisë së Kuvendit dhe të komisioneve parlamentare t'i shtohet "edhe grupeve parlamentare", sepse mendoj që grupet parlamentare janë pjesë e Kuvendit dhe këta duhet të kanë një rregullim edhe të brendshëm në Kuvend se si punojmë. Kur qasemi në dispozitat themelore, mendoj se është e nevojshme, pas asaj pauze që u fol se duhet ta bëjmë, Komisioni në bashkëpunim me shefat e grupeve ta definojë grupin parlamentar, t'i definojë të gjitha të drejtat e tij duke përfshirë edhe të shefave të grupeve dhe kjo të bëhet në formë të shkruar me Rregulloren e punës të Kuvendit.

Këtu duhet përfshirë edhe rregullën 19 ku flitet për rendin e ditës. Mendoj se në këtë rast, përveç anëtarëve të Kryesisë duhet të propozojnë edhe shefat e grupeve. Në rast se kundërshtohet, është procedura tjetër e mëposhtme që e rregullon këtë çështje.

Po ashtu edhe rregulla 25, ku flitet për çështje të ngutshme, mendoj se nuk duhet të shkojmë në secilin deputet a ka të drejtë me konsultim, por të jetë – grupet parlamentare mund t'i shtrojnë çështjet e ngutshme, normalisht me konsultim të kryetarit të Kuvendit dhe këto t'i fusin në procedurën e rregullt.

Një rregull që më dukej se është pak konfuze, është ajo e 36-ta ku flitet për kundërshtimin e ligjit, kur është në pyetje për ato çështjet që janë në interese të komuniteteve. Unë mendoj që ndoshta kjo çështje është politike por duhet ta thjeshtësojmë pak më shumë nëse ka mundësi.

Rregulla 5, ku flitet për kompensimet e deputetëve jashtë veprimtarisë së rregullt të Kuvendit. Nuk e kam të qartë, ndoshta kryetari i Komisionit mund t'na sqarojë për çfarë kompensimi bëhet fjalë, nëse deputeti ka detyra tjera në komisione si deputet çfarë veprimtarie tjetër mund të bëhet kompensimi.

Në çështjen e ndryshimeve të Kornizës kushtetuese, normalisht pajtohem që të jetë e precizuar në një amendament apo formë të shkruar dhe çështja e dokumenteve zyrtare – letërnjohtimi dhe dokumenti i udhëtimit të jetë zyrtar për deputet dhe të saktësohet kjo çështje. Këto janë sa i përket Grupit parlamentar të Aleancës.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit zoti Dugolli. Zoti Xhezari Murati e ka fjalën.

XHEZAIR MURATI:

Pozdravljam Predsedništvo, prisustvo Premijera i Ministra, takodje i kolege poslanike. Privremeni poslovnik većina nas je dobila tek danas, tako da nismo imali dovoljno vremena da se malo detaljnije pozabavimo ovim, što ćemo sigurno učiniti u pauzi koja je predviđena za ovo. Medjutim, neke načelne primedbe ja moram da uputim u ime naše grupe. Naime, prvo da pohvalimo veoma vredonosan rad, pogotovu Grupe naše koje je predvodio predsednik ove Komisije, gospodin Arsim Bajrami. Mislim da u odnosu na prethodni poslovnik ima velikih pozitivnih pomaka. Medjutim, ne mogu a da ne primetim ono što su i moji kolege prethodni predstavnici grupa izneli da još uvek ima uopštenih odredaba u ovom poslovniku. To se naročito odnosi na predstavnike baš dela koje je pomenuo gospodin Dugolli kada su u pitanju interesi manjebrojnih zajednica. Potom, imamo ovde jednu konkretnu primedbu kod Pravila 36. gde se navodi «broj 5.» kao minimum za podnošenje odredjenog predloga. Mislim da logika stvari kolikogod je ovo mala brojka, ja bih predložio da ovo ide na «broj 3.» jer imamo nekoliko grupa sa po 3 poslanika gde su interesi naši različiti mada možda u ovom slučaju izgleda to bizarno spuštati to na broj 3 ali interesi konkretni pokazuju, recimo Poslanička grupa «Vatana» u nekoj situaciji ili Turke demokratske partije Kosova nekad će imati nekih razlika u gledanju na odredjena pitanja koja se tiču naših zajednica. Možda je ovo kažem na prvi

pogled spuštanje na premalu brojku tog cenzusa ali mislim da ćemo u praksi naići na takve slučajeve.

Drugo, vezano za identifikaciju na kartice. Ove dosadašnje verujte najčešće su služile za podsmeh i najobičnijem policijskom punktu kada ih pokažemo. Moraju biti drugačije, sa malo više šta ja znam ukazivanja na to da je ipak predstavnik Parlamenta, lice sa jednim drugačijem identifikacijom nego karticom od dosadašnje.

No, ja bih se ovde sadržao i na određene deklarativne nejasnoće kada se tiču putovanja poslanika od mesta boravka do skupštinskih zasedanja. Nije ovde nešto konkretno predviđeno, verovatno ćemo u daljem toku to malo detaljnije razraditi jer činjenica je da je do sada to bila smetnja za odziv nekih ljudi koji su dosta udaljeni od centra Kosova, tako da u ovoj situaciji nije ni bilo više vremena za više primedaba, ali u svakom slučaju da ćemo to uraditi nakon konsultacija koja ćemo imati u vreme predviđene pauze.
Hvala.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit zoti Murati. E ka fjalën profesor Fatmir Sejdiu, pastaj deputetët me radhë që janë paraqitur. Urdhëroni zoti profesor.

FATMIR SEJDIU:

Ju falemnderit zoti kryetar, zoti Kryeministër, i nderuar ministër, të nderuar kolegë deputetë,

Sadoqë njeriu bën përpjekje që të nxjerrë një version apo projekt sa më të përsosur sigurisht se është e pamundshme të arrijë këtë, kjo ka ngjarë, do të ngjajë edhe në faza të mëvonshme. Megjithatë, mendoj se ajo që ka qenë përpjekje themelore është në këtë përmbajtje, duke pasur parasysh një punë të mundimshme që ka bërë Grupi punues, e më s'voni edhe bashkë me Kryesinë, natyrisht duke patur parasysh edhe ndihmën e madhe që kanë dhënë subjektet që u theksuan.

Ndoshta ka qenë vështirë ajo themeloria se ne si bazë orientuese të parë kemi pasur dy dokumente ekzistuese – Kornizën kushtetuese edhe vetë Rregulloren e gjertanishme dhe puna që është bërë është bërë thjesht për inovacion por duke përcjellur frymën. Mendoj se disa nga çështjet që u shtruan tash lënë vend thjesht për një koment ndoshta plotësues – e para rreth çështjes së të drejtave shtesë që është shtuar dhe që kryetari i Komisionit dhe i Grupit punues i shtroi. Kjo është një materie e cila në parlamentet tjera apo në vendet tjera rregullohet me ligj, por ne kemi bërë përpjekje që ajo që është mundësi dhe kompetencë e brendshme e Kuvendit le të jetë ajo që në një mënyrë ta shpaguajë thjesht një zgjidhje apo ta bëjë një zgjidhmbështetjeje për këtë fazë dhe për fazën e mëvonshme

sigurisht duhet të shkohet në një hartim të një ligji i cili do të kalojë në Parlament. Kjo ka të bëjë edhe me pjesët e vërejtjeve që shtruan disa, edhe zotëriu tash s'fundi, çështjen e mundësive më të mira, thjesht ardhjes së deputetëve dhe të ofrimit të standardeve normale. Ta marrim shembullin e transportit. Në kemi hyrë në një variantë dhe këtu keni parë se Kuvendi merr përsipër, mirëpo në modelet që kanë parlamentet tjera të vendeve edhe përreth edhe të tjera ajo çështje rregullohet me ligj. Në në këtë fazë nuk mund të obligojmë, t'i quaj kompanitë private, etj. etj. që me një rregullore të brendshme të Kuvendit të jenë ekzekutues thjesht të një veprimi i cili do të hynte në funksion të mirëardhjes apo ardhjes së rregullt të deputetëve këtu. Kjo ka të bëjë edhe me pjesë tjera të cilat natyrisht në një formë apo formë tjetër praktikisht lidhen me këtë materie.

Unë do të kisha vetëm dy komente të vogla në pjesët që kanë të bëjnë me dispozitën apo me Rregullën 5, këto kanë qenë pjesë të debateve dhe tash është përvjedh, sepse është bërë një zgjedhje e tretë, ajo që e potencoi edhe kryetari i Komisionit, te pika 2. fshihet në tërësi, ndërsa në Rregullën 7, është një plotësim që përfundon në fjalinë e fundit: "Në udhëheqjen e punës së Kuvendit kryetarin e ndihmon njëri nga anëtarët e Kryesisë së Kuvendit sipas radhës". Është një radhë që mund të caktohet dhe është me vendimin e brendshëm të Kryesisë së Kuvendit dhe kjo ka ndodhë edhe në fazat e gjertanishme. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Profesor, ju falemnderit. Para se të vazhdohet me debat, unë kam një propozim. Ju keni mendimet e katër udhëheqësve të katër grupeve parlamentare në Parlament. E keni mendimin dhe ligjërimin detajues të kryetarit të Komisionit. Efektin më të madh do ta kemi nëse vërejtjet esenciale që keni t'ia dorëzoni me shkrim këtij grupi që do të punojë, por meqë ka të paraqitur për diskutim në mënyrë gojore, mund ta marrin fjalën. Deri tash janë paraqitur Sabile Basha, Exhlale Salihu, Berat Luzha. Urdhëroni Sabile.

SABILE BASHA:

I nderuar kryetar, i nderuar zoti kryeministër, të nderuar deputetë,
Pas një kërkesë të gjatë nga ana e deputetëve që të kemi një rregullore pune të Parlamentit të Kosovës dhe, në fund, pas një pune e angazhimi të madh të anëtarëve të Kryesisë së Kuvendit dhe Komisionit për legjislacion, falë këtyre sot kemi në shqyrtim Rregulloren e punës, që lirshëm mund të themi se është bërë një punë e mirë dhe nga ajo ka dalur kjo Rregullore që mund të themi është një e arritur solide, por që lë vend e hapësirë për të dëshiruar edhe më tepër.

Do të dëshiroja që ky diskutim imi të jetë sa më i shkurtër, andaj edhe do të shtoj se gjatë leximit dhe përpunimit të materialit kam hasur në disa lëshime e që manifstohen me fjalë

të paqarta aty-këtu dhe të pashpjeguara mirë deri në fund, e në disa vende ndoshta duhet shtuar edhe paragrafe të tëra.

Do të filloja nga Rregulla 5, “Zëvendësimi i kryetarit të Kuvendit”, paragrafi 1, faqe 3, ku shumë bukur thuhet se “Kryetarin e Kuvendit, në rast mungese të tij, me kërkesë të tij, mund ta zëvendësoi për të ushtruar detyrën njëri nga anëtarët e Kryesisë”.

Rregulla 7 “Detyrat e kryetarit të Kuvendit”, paragrafi 2, faqe 4, thuhet “Kryetari i Kuvendit do të ushtrojë funksionin e kryetarit të Kosovës në rast se kryetari i Kosovës përkohësisht nuk është në gjendje të kryejë detyrat e tij ose të saj ose në rastet e parapara...” e të tjera, e të tjera. Nga kjo që u tha më lartë, duket qartë se kryetarin e Kuvendit dhe kryetarin e shtetit ka kush ta zëvendësojë, por po që se në të njëjtën kohë mungojnë të dytë, shtroj pyetjen: atëherë kush do t’i zëvendësojë ata? Pra, mendoj se këtu mungon edhe një paragraf që duhet shtuar, paragrafin 3, ku do të ceket se “Kryetarin e shtetit, në rast mungese të kryetarit të Kuvendit do ta zëvendësojë njëri nga anëtarët e Kryesisë së Kuvendit të Kosovës apo dikush tjetër”.

Rregulla 9. Të drejtat dhe detyrat e deputetit të Kuvendit, faqe 6, thuhet se: “Deputetët kanë të drejtë t’i bëjnë pyetje kryeministrit dhe ministrave të Qeverisë gjatë periudhave që ndahen për këtë qëllim lidhur me politikën dhe veprimet e qeverisjes”. Këtu mendoj se duhet shtuar se: “Deputetët kanë të drejtë të thërrasin në Kuvend dhe t’i shtrojnë pyetje edhe kryetarit të Kuvendit, kryetarit të shtetit dhe vetë Përfaqësuesit Special të Sekretarit të Përgjithshëm”.

Po që se nuk jemi vonë, dikush ceku para meje, për të diskutuar për gjyqtarë e prokurorë, kisha dashur që të ndalem pak edhe te emërimi i gjyqtarëve dhe prokurorëve, që për emërimin e tyre, sipas kësaj Rregulloreje, faqe 9, nevojiten 2 muaj kohë, kurse neve na u bë një e padrejtë e madhe kur për ta u vendos për një afat shumë të shkurtër pa u plotësuar asnjë kërkesë e deputetëve.

Në pjesën Puna e Kuvendit, Rregulla 18, faqe 10, paragrafi 1 thuhet: “Deputetët ose ministrat që nuk janë anëtarë të Kuvendit”... (deputetët dhe ministrat që nuk janë, mund të ndodhë që ministri të mos jetë anëtar i Kuvendit, por deputeti të mos jetë anëtar i Kuvendit, nuk e kam të qartë si është e mundur) ... “por që janë të pranishëm, do të lejohen nga ana e kryetarit të Kuvendit të flasin dhe t’i paraqesin qëndrimet dhe propozimet e tyre”. Ky paragraf mendoj se nuk është i qartë aq sa duhet se për kë dhe për çka është fjala, kur thuhet se “deputetët që nuk janë anëtarë”. Si mund të jetë deputet i Parlamentit e të mos jetë anëtar i tij. Mendoj se fjala “deputet” duhet të shlyhet, ose të shpjegohet më ndryshe dhe të ngelë vetëm fjalia “ministrat që nuk janë anëtarë të Kuvendit etj.”.

Rregulla 21: Parashtrimi i pyetjeve për Qeverinë dhe përgjigjet me gojë, faqe 13, pas paragrafit 5, mendoj se duhet shtuar edhe një paragraf që do të përcaktonte se përgjigjet me gojë do t’i japë vetë kryeministri apo ministrat e resorit të caktuar të cilëve u janë drejtuar pyetjet. Do të thotë, ata vetë duhet të jenë prezentë në seancë të Parlamentit.

Shtroj pyetjen: Kur është fjala te komisionet, Rregulla 37; “Komisionet kryesore dhe komisionet funksionale”, paragrafi 1, faqe 23, ku ceket se: “Dy komisione kryesore të Kuvendit janë: Komisioni për buxhet dhe Komisioni për të drejtat dhe interesat e komuniteteve”. Ju lutem, në bazë të të cilave kritere janë përcaktuar që këto dy komisione të jenë kryesore. Sidomos, më intereson për Komisionin e dytë.

Në shtojcën numër 1: “Të drejtat shtesë të deputetit”, Rregulla 3, paragrafi 3.5. faqe 33, thuhet se: “Të ardhurat nga pika 3.4. deputetit nuk do t’i jipen po qe se ai mungon pa arsye qoftë në vetëm një nga mbledhjet e komisionit”. Ky paragraf mendoj se nuk është shumë i aplikueshëm dhe nuk stimulon sa duhet deputetët për hirë se po qe se të ardhurat i ndalohen vetëm për shkak të mungesës në një mbledhje të një komisioni, ndërsa në mbledhje tjera që do të vijë, nuk do të paguhej fare... frikohem se deputeti nuk ka më arsye që të vijë në mbledhje tjera të komisionit gjatë atij muaji. Mendoj se këtu duhet të aplikohet metodë e njëjtë sikur në seancat e Kuvendit.

Në Rregullën 9, E drejta e disponimit me dokumentacion identifikimi, faqe 34, pas paragrafit 9.2 do të duhej shtuar edhe një paragraf për dokumente udhëtimi. Për shembull, “Pasaporta diplomatike për të gjithë deputetët ose sigurimi i vizave të Shengenit”.

Dhe, krejt në fund, te Komisioni për punë dhe mirëqenie sociale, faqe 40 kisha shtuar te pasusi 5 ku flitet për bashkëpunimin e Ministrisë së Punës dhe Mirëqenise Sociale, në bashkëpunim me ministrinë tjera, mendoj se kjo ministri duhet të bashkëpunojë ngusht edhe me Ministrinë e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë për hirë të studentëve, në radhë të parë, dhe kuadrit mësimdhënës, mësuesve, arsimtarëve dhe profesorëve. Ju falemnderit për vëmendje.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. E ka fjalën Exhlale Salihu, le të bëhet gati Berat Luzha. Unë mendoj se më pak do të lexoni ndonjë vërejtje që mund të inkorporohet, ju lutem.

EXHLALE SALIHU:

E nderuar Kryesi, i nderuar zoti Kryeministër, të nderuar kolegë deputet, Megjithëqë kjo Rregullore, e pritur sa kohë, me të cilën është bërë një punë e madhe, është përpiluar nga ekspertë, prapë duke u nisur nga fakti se gjithmonë mund të gjenden gjëra që duhet ndryshuar apo shtuar, do të përqendrohem në Rregullën 4, për Komisionin për arsim, shkencë dhe teknologji. Ky komision duke mbuluar këto tri fusha të rëndësishme, merr përsipër edhe shqyrtimin e pozitës materiale që është një çështje shumë me interes dhe momentalisht shumë e ndërlikuar por në mënyrë të cunguar, meqë është përfshirë vetëm arsimi, ndërsa shkenca nuk figuron fare. Në Kosovë, tash për tash kemi dy institucione shkencore: Institutin Albanologjik dhe atë të Historisë të cilat

veprojnë jashtë kuadrit të fakulteteve apo katedrave përkatëse, do të thotë në mënyrë jo të ngjashme si institucionet tjera shkencore dhe gjendja e tyre materiale është më shumë se e mirë. Me koncentrim në çështjet e arsimit si prioritare, shkenca dhe institucionet e saj, janë lënë fare anash.

Më lejoni t'ju them një të vërtetë lidhur me gjendjen financiare, megjithëse besoj se shumica e dini. Në këto dy institucione, me numër mjaft të madh të magjistrave dhe doktorëve të shkencave dhe me thirrje shkencore të larta, të ardhurat mujore personale janë minimale, duke vlerësuar vetëm fakulteti pa dallime në thirrjet shkencore. Shikuar nga ky aspekt ato barazohen me arsimin e ulët dhe të mesëm. Megjithëse disa herë është kërkuar nga Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë që kjo çështje të shqyrtohet dhe të ardhurat të barazohen me fakultete për t'u përmirësuar sadopak kushtet e punës, për këtë nuk është dhënë kurrfarë përgjigje. Prandaj, është e udhës që kjo çështje të diskutohet m'u këtu në Kuvend.

Për të marrë kompetenca më të mëdha Kuvendi, lidhur me këtë në faqën 38 Rregulla 4 te Komisioni për Arsim, Shkencë e Teknologji, paragrafi 5 apo pika 5. propozoj që kur thuhet "Pozitën materiale të institucioneve arsimore" të shtohet "dhe shkencore", pra të të punësuarve jo në arsim mirëpo në këto institucione. Do të thonim, "pozitën materiale të institucioneve arsimore e shkencore dhe të të punësuarve në këto institucione". Kjo njëherit kushtëzon edhe ngritjen e cilësisë së punës shkencore për të cilën flitet në paragrafin 4 ku po ashtu është përfshirë vetëm arsimi e që propozoj: "Çështjet që kanë të bëjnë me procesin e reformimit dhe të ngritjes së cilësisë të të gjitha niveleve arsimore" duke shtuar "dhe shkencore në Kosovë". Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Berat Luzha. Le të bëhet gati Sabit Rrustemi.

BERAT LUZHA:

Të nderuar deputetë,

Unë mendoj se Kuvendit të Kosovës i nevojitet edhe nënkryetari, do të thotë nënkryetari i Kuvendit, prandaj do të duhej të paraqitej edhe në këtë Rregullore.

Rregullës 13, duhet t'i shtohet edhe pika vijuese 6. në të cilën duhet të precizohet: "Nëse kandidati nuk merr vota të nevojshme as në rrethin e tretë të votimit, partia të cilës ai i takon kandidon kandidat tjetër kurse procedura të përsëritet".

Emrit "Komisioni për persona të zhdukur, të humbur dhe të kidnapuar" duhet t'i shtohet "gjatë luftës". Pra të precizohet se Komisioni ka të bëjë vetëm me persona të kidnapuar dhe të humbur gjatë luftës e jo edhe pas luftës.

Duhet të parashihet edhe një komision me këtë Rregullore për mërgatën për shkak se ne dijmë se kemi një mërgatë shumë të fuqishme, kurse e kemi shumë të paorganizuar, kurse një komision parlamentar do të mund të ndikonte sadopak në këtë drejtim. Kaq, ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Sabit Rrustemi, le të bëhet gati Ismajl Kurteshi.

SABIT RRUSTEMI:

I nderuar kryetar, Kryesi dhe deputetë,

Unë do të përpiqem të jam pak më i shkurtër në vërejtjet e mia rreth kësaj Rregulloreje, e cila parimisht më ka pëlqyer dhe është një Rregullore që plotëson bukur shumë konditat e këtij Kuvendi.

Konkretisht po ndalem në tri çështje dhe atë të Puna e Kuvendit, pika 2, thuhet: "Kryetari i Kuvendit mund të urdhërojë një deputet ose ministër". Për të qenë pak më i butë në këtë paraqitje, unë kisha kërkuar që në vend të "urdhërojë" të jetë "mund të kërkojë nga një deputet ose ministër" në mënyrë që kryetari i Kuvendit të mos e merr rolin e një urdhëruesi apo polici, për shkak se nuk dëshiroj ta shoh në këtë mënyrë.

Po ashtu, në të njëjtën faqe, domethënë te pika 3 f), thuhet: "Anëtarët e Kryesisë do të kenë të drejtë të flasin në çdo kohë pasi të ketë folë propozuesi dhe pasi të ketë përfunduar çdo paraqitje e Qeverisë". Unë kujtoj se edhe këtu mund të bëhet një përmirësim për shkak se anëtarët e Kryesisë edhe ashtu janë pak të privilegjuar dhe ata mund të flasin sipas nevojës. Domethënë, jo në çdo kohë sepse mund të na bëhen të mërzitshëm. Pra në vend "në çdo kohë" të jetë "sipas nevojës".

Po ashtu te pika 11 të kapitullit të Puna e Kuvendit, thuhet se "Kuvendi do të nxjerrë rregulla përkitazi me sjelljen e publikut dhe përfaqësuesve të shtypit që vështrojnë punimet e Kuvendit". Unë kujtoj se kjo rregull është dashur t'i bashkëngjitet kësaj Rregulloreje të punës së Kuvendit në mënyrë që të precizohet qartë mundësia e publikut, në këtë rast e mediave dhe shtypit për ta përcjellë në mënyrë më të dukshme punën e Kuvendit duke mos u favorizuar ta zëmë vetëm një media publike e tjera. Kujtoj që Kuvendi në këtë rast do të duhej të jetë pak më tepër transparent se që është dhe atë Rregull, domethënë, t'ia bashkëngjies kësaj Rregulloreje të punës të Kuvendit.

Po ashtu kam edhe një vërejtje tjetër të Kuorumi dhe votimi, domethënë rregulla 26, pika 6, thuhet se "Në rast të numrit të barabartë të votave të hedhura "për" dhe "kundër" të ndonjë propozimi, vlerësohet se ai propozim është hedhur poshtë.", domethënë nëse votat janë të barabarta. Unë kisha propozuar që edhe këtu të jetë vota plus e kryesuesit, në

mënyrë që të dihet a do të jetë për apo kundër ai propozim, domethënë vota plus e kryesuesit.

Në pjesën Puna e komisioneve të Kuvendit, në shtojcën nr. 2 figuron "Komisioni për media". Unë vetëm po ngris çështjen se ky Komision, edhe pse është marrë vendim nga Kuvendi që të themelohet, ende nuk është konstituuar.

Edhe një çështje tjetër, unë kujtoj se kjo Rregullore do të aprovohet nga Kuvendi, por do të dëshiroja që pas aprovimit edhe të zbatohet nga ne deputetët në mënyrë që të mos e presim nënshkrimin e Shtajnerit sikur që po veprojmë me do ligje që i kemi aprovuar e nuk po i zbatojmë. Falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Ismajl Kurteshi. Le të përgatitet Fatmir Rexhepi.

ISMAJL KURTESHI:

Deputet të nderuar, Kryesi e nderuar,

Unë vërejtjet e mia i kam me shkrim, por do të ndalem vetëm në dy-tri çështje. Në Rregullën 17 Rekomandimi mbi emërimin e gjykatësve dhe prokurorëve, propozoj që pika 3 e kësaj Rregulloreje të hiqet në tërësi dhe propozoj që kësaj Rregulloreje t'i shtohet një pikë e re me këtë përbërje: "Pjesën ndërkombëtare të Këshillit Prokurorial Gjyqësor të Kosovës e emëron PSSP-ia, kurse anëtarët vendor të këtij organi t'i zgjedh Kuvendi i Kosovës në bazë të propozimit të Komisionit për çështje gjyqësore". Kurse, në Rregullën 19, po ashtu propozoj një pikë të re në të cilën thuhet se "Rendin e ditës mund ta propozojnë edhe 25 deputetë me nënshkrimin e tyre...", në këtë rast pikë të re të rendit të ditës është fjala "...dhe me këtë rast Kryesia është e obliguar që ta fusë në rendin e ditës më së voni në seancën e tretë plenare pas dorëzimit të kërkesës së propozuar me nënshkrime, propozimi i tillë futet në rend të ditës pa e hedhur në votim dhe pa pasur nevojë për miratimin e Kryesisë".

Kam edhe dy propozime për Komisionin anëtar i të cilit jam unë, është Komisioni për bashkëpunim ndërkombëtar. Atje propozoj që të jenë edhe këto dy pika përveç atyre ekzistuese. E para është kjo: "Në kuadër të delegacionit të Kuvendit të Kosovës, anëtarët e këtij Komisioni duhet të marrin pjesë në bisedimet me delegacionet e huaja që veprojnë ose që vizitojnë Kosovën po ashtu edhe me rastet e vizitave të delegacioneve të Kuvendit jashtë vendit, anëtarët e këtij Komisioni duhet ta kenë përfaqësuesin e vet në delegacion" dhe pika tjetër është "Ky Komision i rekomandon Kuvendit veprimet që duhet të ndërmerret Kuvendi i Kosovës për t'i mbrojtur interesat e Kosovës në raport me ish republikat jugosllave, përcjell dhe studion procesin e suksesionit të ish Jugosllavisë".

Këto ishin pra vërejtjet e mia në një variant të shkurtër kurse me shkrim po ua dorëzoj një kopje. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Fatmir Rexhepi, le të përgatitet Flora Brovina. Më parë dëshiron fjalën Fatmir Sejdiu, urdhëroni.

FATMIR SEJDIU:

Vetëm një kërkesë dhe sqarim, që e lëshuam, më duket edhe kolegu im Arsimi, që ka udhëhequr edhe Grupin dhe Komisionin me këtë rast. Çështja e një dokumenti përcjellës është çështja e definimit të nocioneve themelore. Këtë e kemi lënë kur të përfundohet i gjithë teksti dhe të merr natyrën e tij finale. Por këtu është një çështje esenciale që Kuvendi ta ketë qëndrimin e vet. Është përbërja e grupit parlamentar, dhe atë që e shtroi zoti Dugolli. Idea e përbashkët dhe një përputhje ka pasur kërkesa të ndryshme është që të sillemi në përbërjen prej 5 deputetësh. Grupet që s'kanë 5 deputetë ata kanë mundësinë që të krijojnë grup parlamentar të përbashkët, por çelësi themelor është 5 dhe këtë e kanë shumica e parlamenteve përreth Kosovës dhe të tjerë.

Dhe një kërkesë, po ashtu, jo për të cunguar dhe penguar diskutimin. Në tekstin e Rregullores dhe posaçërisht tek puna dhe veprimtaria e përgjithshme e komisioneve nuk mund të shkojmë në logjikën e parashikimit të gjithçkahit. Është tepër vështirë sepse s'do të dalin faqe.... Problemi është në pikat themelore që janë orientim fushëveprues. Çështjet e tjera nënkuptohen nga përmbajtja e tekstit dhe se, në natyrën e tekstit, nuk që të inkorporojmë çështje të konkretizuara që kanë të bëjnë me relacione konkrete edhe ditore. Me rëndësi janë parimet dhe parimet kujtoj se themelohen në atë që përmban tekstin i kornizës, në atë pjesë që është ekzistuese dhe ka sigurisht inisiativa që të avancohet përmbajtja e saj dhe në kuptim të fushëveprimtarisë së përgjithshme të këtij Kuvendi. Ju falemnderit dhe kërkoj falje.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Fatmir Rexhepi, e ka fjalën.

FATMIR REXHEPI:

Shikuar nga drejtimi i Komisionit për buxhet, mendoj se Kryesia e Kuvendit qëndrimin në Brezovicë e ka arsytuar sepse na ka ofruar një Rregullore e cila është shumë e mirë për punë të mëtutjeshme. Kam dy plotësime, nëse më vonë vlerësohen po ashtu nga

hartuesi se mund të kenë vend, kjo që u përmend pak te Shtojca 1, Rregulla 3, pika 3.5, pra të shqyrtohet edhe një herë në mungesë, domethënë për një mungesë të mos hiqen të gjitha mëditjet anëtarit të Komisionit dhe e dyta mendoj se në Rregullën 7, po ashtu te kjo shtojcë – Të drejtat e shfrytëzimit të shërbimeve të Kuvendit, ku thuhet se deputetët pra kanë të drejtë të shfrytëzojnë të gjitha shërbimet e Kuvendit duke përfshirë ndërtesën e Kuvendit. Mendoj se brenda kësaj rregulleje këtu 7.1 ka hapësirë se vërtetë ne edhe më herët kemi pasur diskutime këtu lidhur me kushtet që i ka deputeti, prandaj as zyret e punës, nëse veç ndërtesa e Kuvendit është me këtë byfe si e kemi deri më tash, mendoj se nuk mund me i bërë argat të mirë punës së këtij Kuvendi, prandaj në kuadër të kësaj duhet të ketë edhe për zyre të punës në Kuvend, por edhe për oborrin, pra për parkingun që është jashtë Kuvendit se vërtetë një orë e kursur me ardhë e me shetitë nëpër Prishtinë e të mos mund një deputet me qarkue, me ardhë brenda e të lypë leje të ndryshme atje, do të thotë ajo procedurë nuk ndihmon punën dhe angazhimin e deputetit. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit shumë. Flora Brovina, le të përgatitet Hydajet Hyseni.

FLORA BROVINA:

Të nderuar deputetë, e nderuar Kryesi,

Unë kam vërejtje lidhur me Komisionin për personat e rrëmbyer dhe të humbur gjatë luftës në Kosovë, pasi që vetë emërtimi i këtij Komisioni dhe përshkrimi i detyrave të Komisionit nuk është adekuat me kërkesat dhe nevojën e këtij Komisioni.

Këto vërejtje gjithësesi do t'ia dorëzoj me shkrim Kryesisë dhe ndoshta edhe Komisioni vetë do të debatojë lidhur me fushëveprimin e saj që nuk ka qenë e përshkruar si duhet dhe propozimi im është ky: Të përshkruhet saktësisht fushëveprimi i Komisionit që duhet të jetë – merret me çështjet që kanë të bëjnë lidhur me ndriçimin e fatit të personave të rrëmbyer dhe të humbur pa asnjë gjurmë gjatë luftës në Kosovë – po e theksoj – gjatë luftës në Kosovë; përpiqet për mbrojtjen institucionale të familjeve të këtyre personave; insistojë në formimin e një organi ekzekutiv në kuadër të Qeverisë për këto çështje duke senzibilizuar dhe arsyetuar nevojën e domosdoshme për këtë; propozojë draftligjet për statusin juridik të personave të rrëmbyer dhe të pagjetur dhe familjet e tyre. Pasi që ky Komision nuk ka organin ekzekutiv të Qeverisë atëherë duhet të merr përsipër, deri në formimin e ndonjë organi, vetë këtë detyrë; të kontaktojë me organizatat ndërkombëtare për të drejtat e njeriut dhe mbrojtjen e viktimave të luftës me qëllim të ushtrimit të presionit dhe ndriçimit të fatit të këtyre personave; të bashkëpunojë me Komisionin ndërkombëtar për personat e zhdukuar, me kryqin e kuq ndërkombëtar, Kryqin e Kuq të Kosovës, me Këshillin për të Drejtat e Njeriut dhe asociacionet e familjeve të personave të rrëmbyer si dhe me organizatat joqeveritare; do të organizojë biseda, takime, seminare,

vizita në qendrat ku bëhet eskumimi dhe do të interesohet për kushtet dhe trajtimin e mbetjeve njerëzore të nxjerra nga varret masive e që momentalisht dihet se janë në Serbi; për procesin e identifikimit dhe pengesat që paraqiten në këtë proces; të inicojë varrimin dinjëtoz dhe nevojën që shpenzimet rreth varrimit t'i paguajë vetë Qeveria e Kosovës; të inicojë të ndërtohet një memorial për personat e zhdukur dhe të gjetur; do të përgatisë raporte, shënime, botime për fatin e njerëzve të rrëmbyer dhe të humbur, studime të rrethanave në bashkëpunim me asociacionet tjera dhe organizatat joqeveritare; të nxjerrë propozime për deklaratë, rezolutë dhe për debat i cili do të zhvillohet këtu në Parlament; që të sensibilizojë më shumë këtë çështje; të bashkëpunojë aktivisht me zyrën për personat e zhdukur pranë UNMIK-ut dhe, të japë sygjerrime, propozime dhe vërejtje si dhe të bashkëpunojë me Kryeministrin, Presidentin, me Kryeadministratorin, Kryetarin e Parlamentit, me Kryesinë e Kuvendit, komisionet dhe ministritë gjegjëse si pjesë përbërëse e interesuar për këtë çështje delikate, humane dhe aq më tepër politike. Shkrimet e mia natyrisht do t'i dorëzoj. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Fjalën e ka Hydajet Hyseni, le të bëhet gati Ramadan Kelmendi.

HYDAJET HYSENI:

Të nderuar kolegë, i nderuar kryetar,
Duhet ta përsëris atë që thanë parafolësit e mij se Komisioni ka bërë një punë të mirë, prandaj edhe këtu kemi një tekst që ndryshon për të mirë nga rregullorja që kishim. Është pra një tekst i avancuar. Ndërkaq, mendoj se ato ndryshime nuk janë të tilla që t'na bëjnë ta quajmë një rregullore të re çfarë do duhej ta ketë ky Kuvend. Prandaj, propozoj që Rregullorja të quhet Rregullore e përkohshme e Kuvendit e ndryshuar dhe plotësuar. Edhe kështu siç është e avancuar, Rregullorja që kemi në shqyrtim ka megjithatë defekte serioze që janë kryesisht të imponuara nga Korniza kushtetuese dhe sistemi zgjedhor dhe unë dëshiroj në mënyrë të shkurtër, të them, t'i përmend disa nga defektet me të cilat ne do të përballemi në periudhën e ardhshme.

Rregullorja që kemi në dorë, si pasojë e influencimit të Kornizës kushtetuese, cenon parimin – një qytetar një votë. Cenon edhe parimin e votës së barabartë. Ajo e dëmton konceptin e qytetarit. Imponon etnicizimin e jetës në Kosovës, edhe të jetës institucionale, edhe të Parlamentit të Kosovës. Si qytetar do t'ishe i hendikepuar që të keshë mundësinë të shfrytëzosh disa të drejta normale, ose disa të drejta shtesë, duhet patjetër të jeshë i barikaduar në këtë ose atë grup etnik, natyrisht me përjashtim të grupit shumicë, ose komunitetit shumicë. Kjo Rregullore e dëmton edhe statusin e mirëfillt të deputetit, e dëmton sidomos raportin e deputetit me zgjedhësin. Nuk ka asnjë mundësi ndikimi të zgjedhësit mbi deputetin. Për pasojë, Rregullorja që kemi edhe e partizon jetën parlamentare dhe deriduku e feudalizon për shkak të rrethanave që kemi. Mendoj se këto

anomali do të duhej të mirreshin parasysh edhe në rastin e parë dhe, besoj në legjislaturën e re, do të duheshin korrigjuar.

Rregullorja megjithatë ka edhe një grup tjetër mangësishë, disa prej tyre do t'i quaja funksionale përmbajtësore dhe do të dëshiroja të përmend me këtë rast vetëm dy-tri prej tyre: Nuk është sqaruar sa duhet raporti i Kuvendit me administratën e Kuvendit, as e organeve udhëheqëse të Kuvendit me administratën, kurse na ka qenë dëshmuar si një mangësi serioze që ka prodhuar shpesh efekte negative. Nuk është sqaruar roli i organeve udhëheqëse të Kuvendit, as i Kryesisë, as i kryetarit lidhur me çështjen e ndërtimit të buxhetit të Kuvendit dhe menaxhimit të Kuvendit. As me çështjen e strukturimit të brendshëm të administratës së Kuvendit dhe ndërtimit të organikës së saj dhe as me procesin e rekrutimit të tyre, kurse në këtë fushë, unë dua ta përsëris, ka pasur shkelje dhe parregullsi serioze, në të dyjat. Kuvendi nuk ka siguruar as transparencën e duhur për këto çështje shumë të ndieshme. Mendoj se duhet të korrigjohen në procesin e mëtejshëm.

Ka edhe një sërë vërejtjesh tjera që mendoj do të duhej të korrigjoheshin, po ashtu në procedurën e mbetur të shqyrtimit të kësaj Rregulloreje. Teksti i Rregullores, megjithëqë them përsëri është i avancuar, nuk është sa duhet koherent. Nuk ka konsistencë në ndërtimin e saj, as përmbajtësore as strukturore e ndonjëherë as terminologjike. Po e lëmë atë gjuhësore, që mendoj, e do një redakturë të tërësishme.

Unë kam bërë një varg vërejtjesh edhe në procedurën e deritashme, por kam edhe një sërë të tjera, që për arsye objektive nuk kam mund t'ia vë në dispozicion Komisionit, prandaj do t'ia vë ato në dispozicion në procedurën e mëtejshme. Por, angazhohem për atë, meqë Rregullorja është një dokument tepër i rëndësishëm për Kuvendin, dhe është "kushtetutë" e këtij Kuvendi në një mënyrë, ka nevojë të shikohet nga të gjitha aspektet dhe mendoj se nuk do të duhej ta kalonim shpejt e shpejt. Angazhohem pra që ne sot ta aprovojmë në parim dhe t'i mundësojmë Grupit punues që të marrë pastaj vërejtjet e deputetëve dhe të grupeve parlamentare e të komisioneve dhe në këtë mënyrë të përmirësohet. Në këtë kuadër, mendoj se çështja e komisioneve parlamentare, duhet të jetë çështje kryesisht e tyre, ato duhet ta profilizojnë fushëveprimin e komisioneve dhe eventualisht Grupi punues të harmonizojë punën e tyre. Nuk mendoj se mund të ketë komisione kryesore dhe dofarë komisione tjera, që dalin se nuk janë kryesore, dhe nuk e dijmë ne se çfarë janë, nëse shtrohet ky raport. Mendoj se nuk duhet të lejohet edhe raporti që është propozuar në Kryesinë, në të cilin do të kishte dy kategori. Për vërejtjet tjera, pra, do t'i dorëzoj me shkrim. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Ramadan Kelmendi, le të bëhet gati Hatixhe Hoxha.

RAMADAN KELMENDI:

I nderuar kryetar, të nderuar deputetë,
Çmuj dhe vlerësoj punën e madhe të Komisionit, të Kryesisë së Kuvendit të Kosovës, kontributin e tyre të dhënë për përgatitjen e Projektregullores së përkohshme të Kuvendit të Kosovës dhe mendoj se kjo Rregullore është më përmbajtësore, më funksionale dhe më e avancuar se ajo që kishim më parë dhe si e tillë, shpresoj do të aprovohet. Natyrisht, duke përkrahur fjalën hyrëse të profesor Arsim Bajramit dhe në veçanti propozimet e profesor Sabri Hamitit dhe duke u mbështetur në faktin se bëhet fjalë për një rregullore që rregullon një çështje konkrete, unë kam edhe disa sygjerime të cilat kanë më tepër karakter të saktësimit sesa të ndryshimit të përmbajtjes.

1. Rregulla 2, duhet të përcaktohet se kush e thërret seancën inauguruese, pas publikimit të rezultateve, edhe pse mund të nënkuptohet, por nuk është e saktësuar.

2. Vlerësoj se në Rregullore, në Rregullën 3, është dashur të përcaktohet numri i anëtarëve të Kryesisë, edhe pse kjo në zberthimin vijues nënkuptohet.

3. Para se të bëhet votimi formal për kryetar të Kuvendit të Kosovës dhe anëtarëve të Kryesisë vlenë dhe është e arsyeshme të paraqitet një arsyetim dhe biografi për të propozuarit para deputetëve të cilët do të votojnë për ta dhe kjo të saktësohet me këtë Rregullore.

4. Është shumë e drejtë që është përcaktuar imuniteti i deputetit, por për ta zbatuar Rregullën 10, duhet të formohet paraprakisht, që edhe e kuptova se do të formohet, Komisioni për imunitet dhe mandat i Kuvendit të Kosovës. Kundër vendimit mbi heqjen e imunitetit të deputetit, nëse ushtrohet ankesë, dhoma e veçantë e Gjykatës Supreme, duhet të vendosë brenda një afati të caktuar që e përcakton edhe kjo Rregullore dhe jo të lëhet në procedurën e afateve gjyqësore apo administrative, e tjera – e tjera.

5. Humbja e mandatit të deputetit, nëse 6 muaj nuk merr pjesë në mbledhjen e Kuvendit, është shumë e drejtë dhe e arsyeshme. Por, nëse deputeti nuk merr pjesë në komisione (dhe këtë duhet sqaruar) të Kuvendit, nuk mund të bëhet fjalë për humbjen e mandatit por duhet llogaritur që ai të ndërrohet nga ai komision dhe të zëvendësohet me një tjetër. Është më e drejtë.

Po ashtu, dorëheqja e deputetit nuk duhet të vlerësohet vetëm nga kryetari i Kuvendit, por edhe nga subjektet politike dhe grupit parlamentar të cilit i takon.

Në Rregullore duhet të përcaktohet masa disiplinore për deputetët që nuk rrespektojnë kodin e mirësjelljes, për ata që fyejnë, nënçmojnë, iritojnë, nxisin urrejtje, e që këto i kemi pasur raste të shpeshta në këtë Kuvend.

7. Me Rregullore, në Rregullën 17 duhet sqaruar veprimi, në rast të emërimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve, pas vërejtjeve të argumentuara që bëjnë deputetët dhe nuk aprovohen ato, si të veprohet dhe cilat janë relacionet e kompetencave të tyre dhe të Përfaqësuesit Special.
8. Mendoj se në disa raste koha e kufizimit të diskutimit, edhe pse është shumë e drejtë, në numrin 10 sipas radhës që cekën aty dhe në 5 minuta, nuk duhet të përmbahem sepse ka tema që kërkojnë dhe nuk mund të përfshihen për 5 minuta dhe as për 10 ajo që duhet thënë.
9. Pastaj, përcjellja e punës së Kuvendit, nga disa media, nuk po paraqitet ashtu siç zhvillohet. Bëhen seleksionime, dhe në rastet e tilla, po humbet karakteri i diskutimit dhe si të tilla kryetari jo vetëm që duhet ta largojë por në bazë të kodeksit të informimit, gazetaresk, publik e tjera, vërtetë të kërkohej, aq sa ka mundësi, edhe përgjegjësi nga format e tilla.
10. Deputetëve nuk duhet t'u ndalohet parashtrimi i pyetjeve me gojë edhe pse është përcaktuar, me Rregullën 21, sepse nëse ato parashtrihen vetëm me shkrim, po krijohet një lloj byrokratizimi i punës dhe jotransparencë sa duhet; dhe
11. Me rastin e votimit për ndonjë propozim, rezultatet kur janë baraz "për" dhe "kundër", nuk është e drejtë të "hudhet" sepse nuk ka argumente as ta "hudhësh" apo as "ta aprovosh" dhe kjo më tepër do të mbetë vendosja në votën e kryetarit apo në ndonjë formë tjetër që është më e arsyeshme ose të bëhet një votim i ri, gjegjësisht të shtyhet për një votim tjetër.
- Vlerësoj se në Rregullore duhet të përcaktohet definitivisht përbërja e Komisionit dhe të ketë edhe anëtarë nga radhët e ekspertëve, të cilët janë shumë të nevojshëm dhe të arsyeshëm në punën e mëtejme. Me këtë desha të jap një kontribut të vogël rreth kësaj çështjeje. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Unë mendoj se të gjithë jeni duke hetuar nevojën për një pauzë, megjithatë kemi edhe 4-5 folës dhe ju lutem të keni durim, por edhe diskutantët të kenë konsideratë dhe të jenë, sipas mundësisë, më të shkurtër. E ka fjalën Hatixhe Hoxha, le të përgatitet Fadil Kryeziu.

HATIXHE HOXHA:

E nderuar Kryesi, të nderuar deputetë,
Rregulloren e përkohshme të punës të Kuvendit të Kosovës e kam lexuar me kujdes. Kam disa vërejtje disa prej të cilave edhe u paraqitën nga parafolësit, por unë do t'i theksoja:

Rregulla 13. pika 2. thuhet: “çfarëdo emërimi”, mendoj se do të duhej të ishte “çfarëdo kandidimi”. Kisha vërejtje po ashtu në Rregullën 18.1., por përkitazi me këtë u fol; Rregullën 27.6, gjithashtu, kurse në Rregulla 29.2.a) mendoj se do të duhej jo “materia e ligjit” por “përmbajtja e ligjit”.

Pasi që jam anëtare e Komisionit për barazi gjinore, vëmendjen time e kam përqëndruar më së shumti te ky Komision. Mendoj se kështu siç është paraqitur në Rregulloren e punës së Kuvendit, fushëveprimi i këtij Komisioni del shumë i ngushtë dhe mendimi im është se ky Komision ka edhe detyra tjera të cilat nuk janë të përshkruara këtu e të cilat janë pjesëpërbërëse e këtij Komisioni. Prandaj, propozoj që të bëhen edhe disa plotësime.

Kështu, për shembull, pika 1. të mbetet por të ndryshohet fjala “stimulim” dhe të zëvendësohet me fjalën “nxitje”.

Në pikën 2. të jetë ky formulim: “Angazhohet...” – fjala është për Komisionin “...për shqyrtimin e çështjeve të barazisë gjinore, për të drejtat e barabarta politike, ekonomike, sociale, kulturore e civile”.

3. Angazhohet për shqyrtimin e programeve të Qeverisë dhe zbatimin e tyre, në aspektin e barazisë gjinore dhe lidhur me këtë i jep rekomandime Kuvendit.

4. Angazhohet që të drejtat legjitime të gruas të përfshihen me ligj, në përputhje me standardet dhe konventat ndërkombëtare.

5. Shqyrtimi i pozitës së grave dhe propozimi i masave për t'u siguruar grave mundësi të plota dhe pjesëmarrje të barabartë në të gjitha strukturat e pushtetit dhe vendimmarrjes.

Dhënia e rekomendimeve për ndërmarrjen e të gjitha masave, duke përfshirë edhe dispozitat ligjore për të luftuar të gjitha format e dhunës dhe diskriminimit.

Pika 7, mbetet e njëjtë.

8. Me qëllim të realizimit të funksionit të tij, Komisioni bashkëpunon me Qeverinë dhe strukturat ekzekutive të saj, të cilat do të duhej Komisionit t'i ofrojnë të gjitha të dhënat e kërkuara prej tij, përfshirë këtu edhe raportet.

9. Kontakton me organizatat vendore dhe ndërkombëtare që merren me çështjen e barazisë gjinore.

10. Shqyrton të gjitha projektligjet që kanë lidhje të drejtpërdrejta ose indirekte me çështjen e barazisë gjinore.

11. Në procedurën e nxjerrjes së ligjit, Komisioni jep inisiativa për nxjerrjen e tyre, përgatit projektligje që kanë të bëjnë me barazinë gjinore, dhe

Pika 12. mbetet e njëjtë. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Fadil Kryeziu e ka fjalën. Le të bëhet gati Sanije Alijaj.

FADIL KRYEZIU:

I nderuar kryetar, të nderuar deputetë,

Unë kam vetëm tre propozime të drejtpërdrejta, mendoj te puna e komisioneve. Mirë do të ishte të jetë precizimi i qartë që puna e tyre të jetë e hapur për media dhe për publik natyrisht dhe propozimi tjetër, ku janë të drejtat shpesh të deputetit. Kujtoj që në këtë rast pak a shumë është bërë më tepër për ruajtjen dhe forcimin e dinjitetit të deputetit, prandaj kujtoj se ndoshta do duhej shikuar Komisioni këtë. Pra, të shtohet ndoshta edhe një pikë dhe – deputetët të posedojnë ose disponojnë me zyre të deputetit edhe nga meset prej nga vijnë. Prej një parafolësi u shtrua çështja e mundësisë së qytetaraëve që të propozojnë çështje të caktuara në Kuvend dhe mendoj se deputeti është ndërlidhja më e mirë, më e drejtë dhe më demokratike për këtë çështje prandaj ata duhet të disponojnë me një zyre të deputetit, nëse nuk ka mundësi në Parlament, natyrisht edhe në mesin nga vijnë dhe ekzekutuesit e saj të jenë Kryesia e Kuvendit dhe Qeveria.

Dhe, çështje tjetër që për mua është brengosëse, Komisioni ka patur parasysh apo ndoshta ka menduar që kjo duhet të rregullohet në mënyrë të ligjshme, pra përmes ndonjë ligji, është çështja me rastin e pushimit të mandatit të deputetit, pra pika 2.4. për shkak të vdekjes – “kompensimi dhe materialet e tjera”. Unë do të sjell këtu shembullin më konkret, rastin e deputetit Smajl Hajdaraj, i cili tashmë një vit u vra, ndërkaq familja e tij, sa unë jam i informuar, nuk ka marrë kurrfarë kompensimi dhe në këtë rast kjo nuk është e rregulluar. Rregullohet në gjatësi kohore të një viti kalendarik, nga dita e pushimit të mandatit e kjo mendoj se do të duhej, deri të aprovohet ndonjë ligj për pensione apo të ngjashme, ta gjejë zgjidhjen në këtë Rregullore. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Sanije Alijaj, le të bëhet gati Tomë Hajdaraj. Meqë Toma tërhiqet, le të përgatitet Agim Krasniqi.

SANIJE ALIJAJ:

I nderuar kryetar, të nderuar kolegë deputetë,
Dëgjova me vëmendje diskutimet për Projektregulloren e përkohshme të punës të këtij Kuvendi, por pasi unë jam anëtare e Komisionit për persona të zhdukur, do ta jap një propozim konkret.

Te Rregulla 17. Kërkoj që në tekstin final të bëhet emërtimi i drejtë i këtij Komisioni. Në katër pasuse janë përshkruar kompetencat apo fushëveprimtaritë e këtij Komisioni, mirëpo mendoj se duhet të shtohet një pasus i pestë, për shkak se ky Komision nu ka ministri përkatëse që do t'i jipte informacione për veprimtarinë e tij. Mendoj që pasuesi i propozuar do të duhej të jetë : "Një herë në muaj të raportojë ky Komision për punën dhe veprimtarinë e tij." Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit Sanije. Agim Krasniqi, le të bëhet gati Hilmo Kandiç, i fundit kësaj radhe.

AGIM KRASNIQI:

I nderuar zoti kryetar, të nderuar deputetë,
Mendova se do të jam i fundit, por do të provoj që t'i them disa çështje të cilat mendoj se do të duhej hyrë në Rregullore. Për çështjet e përgjithshme, kam pasur disa vërejtje mirëpo ato u theksuan edhe prej tjerëve. Do të koncentrohesh në Rregullën 13 të Komisioni për gatishmërinë emergjente. Janë disa korrigjime të vogla dhe disa shtesa.

Së pari, në rreshtin e parë, Komisioni për përgatitjen emergjente do të duhej të jetë fjala "përgatitjen e gatishmërisë emergjente", pastaj kur fillohet të numërohen konkretisht disa detyra dhe obligime nga fushëveprimtaria e Komisionit dhe atë kur thuhet "Komisioni në mënyrë të veçantë" do duhej shtuar "shqyrton detyrat e organeve dhe institucioneve të Kosovës" dhe shtohen më tej fjalët "në të gjitha nivelet në rrethanat emergjente dhe i rekomandon Kuvendit..." e tjera. Pastaj fjalia e dytë me radhë që fillon: "harton planin emergjent", do të propozoja të ndryshon fjala "harton" dhe zëvendësohet me fjalën "shqyrton". Pastaj disa detyra tjera konkrete që nuk janë në këtë Rregullore, e do t'i lexoja shpejt e shpejt:

“Shqyrton zbatimin e masave të duhura nga autoritetet përkatëse qendrore duke përfshirë edhe komunat me qëllim të mirëvajtjes së aktiviteteve të shoqërisë në aspektin e përkrahjes, të gatishmërisë së përgjithshme të Kosovës dhe në aspektin e reagimit në emergjencat civile”;

Pastaj, “Shqyrton çështje të ndryshme nga kompetencat e organeve përgjegjëse lidhur me aftësimin individual dhe kolektiv të stukturave organizative dhe funksionale që kanë të bëjnë me çështjet e gatishmërisë civile dhe gatishmërisë emergjente në të gjitha nivelet”;

Vazhdohet “Kërkon nga Qeveria dhe ministrinë përkatëse dhe subjekteve tjera kompetente njoftime apo sqarime të nevojshme për çështjet nga autoriteti i vet, duke propozuar, sipas rastit edhe masat që duhet të merren nga Kuvendi, Qeveria e Kosovës dhe ministrinë përkatëse”;

“Zhvillon bashkëpunim të ngushtë nga fushëveprimtaria e tij me UNMIK-un, KFOR-in, OSB-enë dhe Policinë ndërkombëtare”;

Pastaj: “Në fushën e legjislacionit, Komisioni shqyrton të gjitha ligjet që kanë të bëjnë me gatishmërinë e sigurisë civile dhe gatishmërinë emergjente”.

Dhe, në fund një fjali e zgjeruar që përsëritet në të gjitha komisionet e Parlamentit, të cilën do ta lexoj deri në fund: “Në procedurën e nxjerrjes së ligjeve të Kuvendit të Kosovës, Komisioni jep inisiativa për nxjerrjen e tyre, mund të përgatisë projektligje, si dhe ka rolin e komisionit funksional në shqyrtimin e projektligjeve, të mocioneve të tjera përmbajtësore lidhur me to, si dhe lidhur me veprimtarinë e përgjithshme në Kuvend dhe institucionet tjera të Kosovës, e që lidhen me fushëveprimtarinë e tij”.

Këto ishin disa detyra konkrete që do të duhej të gjendeshin në detyrat e veçanta të Komisionit për gatishmëri emergjente. Falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Agim, ju falemnderit. Hilmo, urdhëroni.

HILMO KANDIQ:

Gospodine predsedniče, poštovano Predsedništvo, poštovani kolege,
Ja ću nastojati da bidem isto dosta kratak s tim što bih u početku pridružio sviema onima koji su ovaj dokumenat primjetili kao veoma ozbiljan i kao veoma dobro uradjen i na tome koristim priliku da čestitam... (smetnja mob.telefona)... dakle svima koji su učestvovali u radu ovoga dokumenta. Ja bih samo neke sugestije da ih nazovem kod ovog dokumenta kazao, dakle što sam ja primjetio prije svega. Ne bih ponavljao stvari koje su

moji prethodnici kazali. Dakle, radi se prije svega kod gubljenja statusa poslanika Skupštine: Dodatna prava poslanika ili Prava poslanika kod ovog dokumenta. Dakle, kod gubljenja statusa poslanika, ja vjerujem i primjećujem da upravo, Pravilo 11, dakle, koje govori u tri tačke, «ukoliko poslanik u toku šestomesečnog perioda ne prisutvuje nijednoj sjednici Skupštine ili komisije» ovde bih «komisiju» dakle zbjegom «da gubi pravo imuniteta», jer se ovim daje širok prostor upravo onim poslanicima koji su neredovni skupštinama, šest mjeseci, molim vas to je pola godine gdje je u toku veliki broj sjednica... Dakle, ja bih ovo smanjio i predložio da se ovaj broj svede na vrstu broja održavanja sjednica a da ona ne prelazi šest sjednica. Isto ovde gde u ovom slučaju poslanik ima pravo i mora obrazložiti i opravdati nedostatak svojih sjednica. Dakle, upravo ovako široka mogućnost nedolaženja poslanika na Skupštini otežava jednostavno normalan rada sjednica i donošenja mnogih zaključaka.

Kod dodatnih prava. Ja vjerujem da mi uopšte ne uživamo nikakva dodatna prava, a prije svega kod prava poslanika, i to sam mogao da primjetim i kod mnogih gradjana, dakle ja vjerujem da je nama pravo poslanika daleko niže nego što to ima običan gradjanin na Kosovu. Hvala.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Lus Komisionin dhe kryetarët e grupeve parlamentare që brenda një ore, pasi që po caktojme një pauzë, ta kryejnë punën e vet dhe përfundimisht pastaj ta shqyrtojmë dhe aprovojmë Rregulloren e punës. Ju falemnderit.

(Jipet pauzë njëorëshe)

(Pas pauze, seanca vazhdoi punën)

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Të nderuar deputetë, po vazhdojmë me pikën e ardhshme të rendit të ditës – **Shqyrtimi i kërkesës së komunitetit joshqiptar dhe joserb për emërimin e një anëtari të Kryesisë së Kuvendit.**

Kryesia e Kuvendit të Kosovës, në mbledhjen e mbajtur më 24 dhjetor 2002, shqyrtoi kërkesën e komuniteteve tjera, me të cilën kërkohej ndërrimi i anëtarit të Kryesisë nga radhët e tyre për periudhën prej 1 janar deri 31 dhjetor 2003. Kryesia pasi diskutoi kërkesën e mësipërme, nxori këtë

K O N K L U Z I O N

Përkrahet kërkesa e komuniteteve tjera joshqiptare dhe joserbe për ndërrimin e anëtarit të Kryesisë së Kuvendit të Kosovës nga radhët e tyre zotit haxhi Zylfi Merxha dhe në vend të tij emërohet zonjusha Nafije Gash, nga Partia Demokratike Turke.

Kërkesa duhet të vëhet në rend të ditës për seancën e ardhshme plenare të Kuvendit.

Me këtë rast do të doja ta falënderoj anëtarin e Kryesisë, i cili për një vit ishte bashkë me ne, për kontributin konstruktiv që ka dhënë për punën në Kreyesi dhe punën në të gjitha vizitat që patëm të përbashkëta, edhe jashtë Kosovës; t'i dëshiroj punë të mbarë si deputet të mëtejshëm dhe në punën e përbashkët me ne, ndërkaq duhet që me votë formale, edhe sipas Rregullores, Kornizës kushtetuese dhe marrëveshjes, ta votojmë anëtarin e ri të propozuar që është deputetja nga radhët e Partisë Demokratike Turke.

Kush është për këtë propozim, i lutem le të çojë dorën. Ju falemnderit.
A ka ndonjë deputet që voton kundër? Tre deputetë janë kundër.
A abstenon ndokush nga votimi? Një.

Konstatohet se zonjusha Nafije Gash, prej ditës së sotme është anëtare e re e Kryesisë.

(Duartrokitje)

Votimi – Glasanje – Voted:	
Për – Za – For.....	Shumica – Većina - Majority
Kundër – Protiv – Against	03
Abstenuan – Uzdržani – Abstained	01

Ju falemnderit. Urdhëroni, Hajrjedin Kuqi e ka fjalën.

HAJREDIN KUQI:

I nderuar kryetar, të nderuar deputetë,
Zakonisht jam i kujdesshëm mos t'i përsëris gjërat dhe kam përshtypje që kryetari të mos
merzitet sepse s'i përsëris.

Unë e di se kam qenë pjesëmarrës i marrëveshjes, e po ashtu edhe kryetari i Kuvendit,
dhe në atë marrëveshje është folur jo vetëm për anëtarin e Kryesisë por edhe për anëtarin
e Qeverisë dhe më intereson si shkon procedura lidhur me të dhe deri ku ka ardhë. Ju
falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

E ka fjalën zoti haxhi Merxha.

HAXHI ZYLFI MERXHA:

Zotëri kryetar, Kryesi e nderuar, zonja dhe zotërinj deputetë,
Ne, sikur që tha zotëriu, kemi pasur një marrëveshje ndërmjet nesh dhe qëndrimi do të
bëhet njëvjeçar dhe është e vërtetë. Mirëpo, me shkrim s'e kemi pasë, por e kemi pasur
gojarisht. Çdo gjë që nuk është me shkrim, nuk është edhe gojarisht e vlefshme dhe këtu
falënderoj zotëri kryetarin i cili shumëmirë i foli disa fjalë të ëmbla për mua, mirëpo këtu
mua po më duket se nuk po shkruan që haxhi Merxha, me ndërrimin e njëvjetorit, po
ndërrohet me zonjushën ... Dhe, këtu tash po duket se unë po dal prej Kryesisë sikur që
s'kam punuar, si e kam vlerësuar. Po, po kryetari e tha këtë gjë, por këtu në letër sepse
unë këtë do t'ia tregoj dikujt. Mirëpo, unë kisha kërkuar prej jush, në qoftë se ka qenë
marrëveshja - anëtarin e Kryesisë ndërrohet por edhe ministri, dhe bëj pyetje - pse kjo
vlenë për anëtarin e Kryesisë e jo edhe për ministrin. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Urdhëroni, zoti Dugolli.

BUJAR DUGOLLI:

Shfrytëzoj rastin ta përshëndes ish anëtarin e Kryesisë për punën e tij njëvjeçare, ta
falënderoj se ka qenë shumë aktiv dhe ka punuar për Kuvendin e Kosovës, ka për-
faqësuar denj komunitetin e tij në Kuvendin e Kosovës. I uroj sukses në punë zonjës
Nafije Gash si anëtare e Kryesisë, por atë që tha zoti Kuqi, mendoj se duhet të hyjë
në procedurë edhe çështja e ndërrimit, me radhë e përfaqësimit edhe e komuniteteve tjera
edhe në strukturën ekzekutive, domethënë në Qeveri dhe jo të mbetet kjo vetëm në

Kuvendin e Kosovës. Marrëveshja ka qenë që të bëhet ndërrimi edhe në kuadër të Qeverisë dhe ministrisë përkatëse e për këtë ekziston mbështetja edhe nga Grupi i Aleancës dhe duhet shikuar se kush mund të jetë ai që do ta zëvendësojë këtë. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Urdhëroni zoti Xhezair.

XHEZAIR MURATI:

Mislim da se svi sećamo prve konstitutivne Skupštine Parlamenta, našeg dakle i tada je pre početka Parlamenta koji je u samom startu kasnio jer smo sa tadašnjim Specijalnim predstavnikom imali dogovor kako da zastupimo jednog člana Predsedništva iz redova manjinskih zajednica. Pa smo mi to tada, u dogovoru sa njim, podelili u tri grupe: jedna je grupa bila zajedno Romska – Aškalijska zajednica, potom Turska i na kraju Bošnjačka zajednica, tako da se to može videti iz stenograma koji je toga dana vodjen ili zapisnika Skupštine. Mislim da ovom prilikom možda je malo neprijatno da manjinske zajednice sada na neki način ispadamo ionako mali pa ispada kao da nismo baš u svim segmentima složni. Medjutim, mi ovo možemo samo da krunišemo na taj način i da poželim zahvalnost onome koji je do sada bio, a on je medju nama i da dalje ćemo zajedno raditi, i uspehe onima koji će doći tako da onoga dana kada smo sve to dogovarali tom prilikom nije bilo vezano rotirajuće mesto člana Predsedništva sa imenovanjem ministra iz redova manjinskih zajednica. Toga dana nije bilo. Ja to mogu da potvrdim i oni svi koji su bili na prvoj konstitutivnoj Skupštini. Mislim da te dve stvari treba da razdvojimo. Ja sam samo to hteo dati kao pojašnjenje. Mi smo ovih dana, naša grupa ponovo zasedali i mi smo ovo sve pojasnili tako da možda imamo i važnije stvari nego da zamaramo u Skupštinu u vezi sa ovim. Toliko, hvala vam.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Ne votuam, nuk dij ku ekziston shkaku... Urdhëroni Xhevdet Neziraj e ka fjalën.

XHEVDET NEZIRAJ:

I nderuar zoti kryetar, të nderuar zotërinj deputetë dhe deputete, Unë do të doja të sqaroj disa sende. Komuniteti egjiptas, edhe pse është anashkaluar nga të gjitha këto privilegje, dhe për atë qëllim kam dalë nga ky grup dhe kam kaluar në Grupin për Aleancë, do t' ju uroj të gjitha këto. Mirëpo, do të ju them se edhe kjo ka qenë

pjesë e marrëveshjes që të jetë me rotacion edhe Qeveria dhe dua t'iu tregoj edhe këtyre partive minoritare se kanë fituar vetëm nga një vend, edhe turqit, me votë të popullit, edhe boshnjakët, kurse edhe komuniteti egjiptas ka fituar një vend me votë të popullit. Ndërsa, këta kanë arritur që ta mashtrojnë...dhe kështu iu kanë falë vende më tepër dhe tash mund të kërkojnë edhe më tepër. Mirëpo, kjo është e vërteta. Prandaj, dëshirojmë që në pjesë të rotacionit edhe në Qeveri të marrim pjesë ashtu siç është duke u përdorur në Kryesinë e Kuvendit. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit. Urdhëro Hilmo Kandiç, i fundit ju lutem. Kemi votuar dhe s'ka debat më lidhur me këtë.

HILMO KANDIQ:

Hvala gospodine predsedniče, poštovani kolege,
Ja sam izašao jer smatram da ovo je mjesto ovde da se neke stvari moraju pojašniti i prije svega iskoristio bih priliku da čestitam gospodinu hadži Zulfiji na jednogodišnjem obavljanju funkcije člana Predsedništva i gospodji Nafiji na uspješnom radu isto u periodu od godinu dana. Medjutim, u potpunosti se slažem sa onim što je rekao i gospodin Kuqi i gospodin Neziraj. Bilo je više razgovora i jednostavno ubjedjevanja medju nama kada su u pitanju funkcije bile kosovske a koje su pripadale manjinskim zajednicama, dakle narodima tako da su upravo ove dvije funkcije ostale da one budu rotacione, dakle na način kako se mjenja član Predsedništva tako da se mjenja i ministar. Dakle u ovom slučaju je bio iz redova Bošnjacke zajednice, član Predsedništva je bio iz grupe Roma – Aškalije – Egipčana, dakle sada je Turske, što znači da bi ovom prilikom trebalo da bude ministar iz redova Aškalija – Roma ili uglavnom u vrste rotacije i ostalo. Znači sve ostalo u drugoj manipulaciji. Hvala.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju lutem kjo nuk është në rend dite, por pasi këmbëngulin minoritetet urdhëroni. E ka fjalën Sadik Idrizi.

SADIK IDRIZI:

Ja mislim da smo na ovoj današnjoj sednici završili posao i zadatak u vezi s Predsedništvom. Ja nisam bio u dogovorima koji su uradjeni onda kada je konstituisana Skupština odnosno Predsedništvo i ostali organi, ali znam za taj dogovor koji je bio u vezi rotacije člana Predsedništva iz ostalih zajednica na po jednu godinu. To znam i to

sam čuo. Ja bih predložio da se pogledaju znači i zapisnici i stenogrami odnosno šta postoji transkript ili nešto drugo i da se vidi kako je onda raspravljano. I još jedna stvar, Vlada je izabrana i konstituisana u martu mesecu prošle godine, znači 2002. i ima još dva-tri meseca i bilo pitanje i naponi oko konstituisanja Vlade. Koliko ja znam i koliko ja pamtim, izvršna vlast nije bila u pitanju, znači pitanje članova izvršne vlasti nije bilo rotirajuće jer to ne bi niko prihvatio taj deo i tu odgovornost. Drugo je pitanje ove zakonodavne skupštinske vlasti tamo gde se nešto postavlja a drugo je pitanje ostalo. Ja danas jasno vidim od prilike neke stvari koje nemaju veze sa ovim, nego imaju neke druge stvari posle ovih lokalnih izbora i mislim da ne bi trebalo da to bude danas i da ima uticaja na ovo. Ja bih zamolio da imamo neko dostojanstvo ali opet kažem neka se ispita, neka se progleda i neka se vidi i raspravlja jer mi ne bežimo od toga ali da ne ispadaju neke stvari danas baš zbog toga što nismo danas dobri sa nekim i čekaj da mu nešto nudimo. Mislim da imamo neke druge stvari i da moramo da posmatramo neke stvari jer neko je danas bio postao ministar zbog toga što ima zasluge ne od 99.-e ili posle 2000.-dite nego što ima zasluge od 90.-te godine i što je mnogo više dao nego što neki misli i što neki ovde stoje u ovoj Skupštini. Hvala.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Unë e di që deputetët janë lodhur pas shumë diskutimeve, por t'ju përkujtoj se në rend të ditës kemi: **Shqyrtimi i kërkesës së komunitetit joshqiptar dhe joserb për emërimin e një anëtarit të Kryesisë së Kuvendit sipas marrëveshjes.** Nuk kemi tjetër çështje në rend të ditës dhe lidhur me këtë kryem diskutimin dhe votuam. Prandaj, vendimi është i plotëfuqishëm dhe për çështje tjera – herave tjera.

Tani po presim raportin e shkruar nga Komisioni që ka përfshirë edhe sygjerimet gjatë debatit për Rregulloren dhe ta votojmë edhe Rregulloren. Prandaj, ju lus për pak minuta të keni durim dhe pastaj do të paraqitet raporti.

Të vazhdojmë, ju lutem, në ndërkohë. Ka qenë kërkesë e deputetes, më duket zonjës Flora Brovina, në interpelancë të ftohet kryeministri i Kosovës. Falënderojmë kryeministrin i cili është prezent dhe i gatshëm dhe le të urdhërojë në foltore kryeministri.

BAJRAM REXHEPI:

I nderuar kryetar i Parlamentit dhe Kryesi, të nderuar deputetë të Parlamentit të Kosovës, Unë kërkova që të shfrytëzohet rasti derisa të arrijë versioni përfundimtar i Rregullores dhe t'i përgjigjem kërkesës së zonjës Flora Brovina, e cila ka kërkuar interpelancë lidhur me personat e pagjetur dhe në këtë drejtim çfarë ka bërë Qeveria deri më tani.

Unë e di se ky është një problem madhor edhe për Parlamentin edhe për Qeverinë, për partitë politike dhe të gjithë qytetarët e Kosovës. Është një brengë e cila na rëndon të

gjithëve. Por, sigurisht, më së tepërmi rëndon edhe familjet të cilët ende nuk dijnë fatin e personave të pagjetur.

Do të përmend vetëm disa nga aktivitetet çfarë ne kemi ndërmarrë deri në këtë kohë dhe në fund kisha me bërë një propozim se si do të jemi ndoshta pak më efikas. Po shkoj në disa pika, mendoj se nuk është gjatë dhe brenda 2-3 minuta do t'i prezentojë.

Angazhimet e Qeverisë më së shumti kanë qenë të përqëndruara në kontaktet me faktorët ndërkombëtar dhe ngritjen e çështjes së personave të pagjetur në pothuaj shumicën e takimeve të nivelit të lartë. Në veçanti kërkesa është drejtuar ndaj përfaqësuesve të Këshillit të Evropës, në një takim që kishte me Qeverinë, që mos të bëhet pranimi i Republikës Federale të Jugosllavisë sërish në Këshillin e Evropës dhe një nga kushtet të jetë dhënia e informatave për personat e pagjetur. Mesa ne kemi të dhëna, nuk është kjo meritë e Qeverisë por është edhe e Parlamentit dhe e të gjithë zyrtarëve kosovarë, një prej kushteve që i janë vënë Republikës Federale të Jugosllavisë që të rikthehet në Këshillin e Evropës ka qenë edhe dhënia e informatave për çështjen e personave të pagjetur.

Angazhime të posaçme kemi pasur në kontaktet me zotin Shtajner dhe Zyrën e UNMIK-ut për personat e pagjetur dhe lidhur me këtë që të ushtrohet presion ndaj Beogradit e të zgjidhet kjo çështje. Dihet se marrëdhëniet e jashtme janë kompetencë e rezervuar e Përfaqësuesit Special të Sekretarit të Përgjithshëm. Qeveria e Kosovës s'ka kontakte të drejtpërdrejta me Beogradin, por i kemi shfrytëzuar faktorët ndërmjetësues për të bërë presion lidhur me këtë çështje. Kemi pasur kontakte të kohëpaskohshme me familjarët e personave të pagjetur dhe me asociacionet e tyre. Kemi pasur kontakt edhe me Këshillin për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut me temë të posaçme - diskutimin e çështjes së personave të pagjetur. Debatimi lidhur me këtë çështje ka zënë vend në tri mbledhje të Qeverisë. Ka pasur përpjekje për ushtrimin e presionit në raport me faktorët ndërkombëtar. Përfundimisht u vendos që edhe në nivel të Qeverisë të themelohet një komision lidhur me këtë çështje që do të bashkërendisë përpjekjet me Komisionin parlamentar si dhe me Zyrën e UNMMIK-ut, Asociacionin e familjeve të personave të pagjetur dhe Këshillin për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut.

Pas disa përpjekjeve, sot në nivel të Qeverisë, po formohet një Komision i veçantë që do të vazhdojë përpjekjet e Qeverisë lidhur me çështjen e personave të pagjetur. Nuk jemi të kënaqur me rezultatet e aq më pak mund të janë të kënaqur familjarët e personave të pagjetur. Megjithatë, presionet kanë bërë, jo vetëm të Qeverisë por edhe të Parlamentit dhe të të gjitha forcave relevante së bashku përmjet faktorit ndërkombëtar, që të bëhet lirimi i të mbajturëve peng në burgjet e Serbisë, rreth 2.170 sish. Pra në një kohë edhe ata janë konsideruar, një pjesë, si persona të pagjetur dhe të fillojë ekshumimi i varrezave masive dhe identifikimi i tyre. Siç e dini, disa nga to janë hapur sërish dhe bërë ekshumimi i sërishëm edhe në Kosovë edhe në varreza masive në Serbi ku janë në proces dhe tash është procesi i identifikimit të skeletit, të një pjese të personave të cilët dihet se janë vrarë, pas marrjes peng të tyre.

Fatkeqësisht nuk janë dalur edhe shumë spekulime nga avokatë të caktuar në përpjekje për përfitim në tragjedinë e familjarëve. Por deri tani nuk janë verifikuar pohimet për burgje private të fshehta e tjera. Ne nuk mund të themi se nuk ka, por nëpërmjet Kryqit të kuq, dhe organizatave të ndryshme joqeveritare, të cilët në një mënyrë e kanë një rrjetë të zhvilluar edhe në Serbi, kemi kërkuar që të verifikohen. Sepse, informatat të cilat kanë dalë nga dikush se ekzistojnë burgje të brendshme të fshehta, kemi kërkuar që të identifikohen, por gjer tani nuk kemi, për fat të keq, sadopak lajme të mira.

Vazhdimisht kemi kërkuar dhe do të vazhdojmë të kërkojmë nga strukturat e UNMIK-ut, Kryqi i Kuq Ndërkombëtar që të gjurmojnë dhe sigurojnë informata lidhur me këto qoftë spekulime ose ndoshta ndjenja se janë diku të fshehur. Ne kishim dashur sinqerisht të jenë në mesin e të gjallëve dhe një ditë të kthehen në Kosovë.

Jemi të përkushtuar që të merremi sa më shumë me këtë punë dhe që eventualisht, në bashkëpunim me Kuvendin, të krijojmë edhe një zyrë që në mënyrë të përhershme do të merrej me këtë çështje deri në zbardhjen e fatit të të gjithë personave të pagjetur. Ne konkretisht kemi formuar Komisionin dhe Parlamenti ka formuar Komisionin. Të them sinqerisht unë jam skeptik se komisionet e tilla do të bëjnë një punë shumë të madhe. Nëse nuk përcaktohet një zyrë ku njerëzit ndoshta do të punësohen vetëm për këtë lëmi, që të kenë detyrë primare, ndoshta ajo kishte me qenë që do të jepte më tepër informata dhe një koordinim më të mirë edhe me Zyrën për persona të pagjetur të UNMIK-ut dhe me Këshillin për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut me Asociacionin e familjarëve, prandaj besoj se do të gjendëshin mundësi buxhetore që të punësohen ndoshta 2-3 persona dhe të mirren në një zyrë vetëm me këtë problematikë dhe ajo kishte me qenë që realisht kishim mund të presim të jenë më të angazhuar dhe për një koordinim më të mirë.

Dhe, në fund, kjo çështje padyshim mbetet një nga brengat dhe shqetësimet më të mëdha të Qeverisë, të Kuvendit për të cilën do të angazhohemi maksimalisht brenda mundësive tona. Mendoj që ju e dini çfarë kompetencash kemi edhe Kuvendi edhe Qeveria dhe në suaza të atyre jemi angazhuar maksimalisht por për familjarët sigurisht se asnjë angazhim nuk do të jetë i mjaftueshëm dhe është krejtësisht e natyrshme derisa të zbardhet fati i tyre. Ne jemi të gatshëm që komisionet të ulën ndërmjet veti dhe nëse shihet e arsyeshme të hapet pra një zyrë e të mirret vetëm me këtë çështje dhe të veprojmë në atë drejtim. Ju falemnderit për vëmendje.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Zoti kryeministër, ju falemnderit shumë. Do ta keni përkrahjen e plotë të Parlamentit si gjithëherë dhe besoj se bashkërisht të gjitha konceptet që parashtruat do të mundohemi t'i zgjidhim bashkërisht. Për interpelancë është paraqitur edhe ministri i shëndetësisë, Baliq, në pyetje të deputetëve. Besoj se ministri është i gatshëm dhe urdhëroni, foltorja është e juaja, zoti ministër.

NUMAN BALIQ:

Poštovano Predsedništvo, poštovani kolege poslanici,
Koliko sam informisan, radi se o nekim pitanjima koje se tiču funkcioniranja sistema zdravstva uopšte. Mislim da su to ta pitanja koja su postavljena, mislite na parlamentarna pitanja vjerovatno.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Unë s'e kam udhëhequr atë seancë kur dy deputetë kanë bërë pyetje, profesor Alush Gashi, sipas asaj që kam me shkrim dhe profesoresha Zylfije Hundozi.

NUMAN BALIQ:

U redu. Dakle radi se o istom pitanju na koje mislimo. Ja najprije želim da se zahvalim svakako kolegama lekarima ali naravno i poslanicima Skupštine Kosova. S obzirom da pitanja koja su postavljena su veoma važna. Jednom prilikom sam već imao situaciju da odgovorim na ovo pitanje za gospodju, ili gospodjicu, doktoricu Zulfiju Hundozi. Nažalost nisam bio u prilici da joj direktno odgovorim, ali s obzirom da je ona i član Komisije za zdravstvo, na više sastanaka koje sam imao sa Komisijom za zdravstvo, kojom rukovodi doktor Naim Jerliu, ja sam bio u prilici da članove Komisije pozovem na jednu zajedničku saradnju i da budemo uvijek u prilici da razgovaramo o svim stvarima, o svim problemima i da sam potpuno spreman da dam svaki odgovor koji naravno mogu da dam i da naravno zajednički doprinesemo ukupnom prevazilaženju problema koji postoje u zdravstvu.

U vezi sa pitanjem koje je postavio doktor Alush Gashi, želim da kažem da ovo postavljeno pitanje je jako-jako obimno i ono se tiče... Najprije se pominje stanje u kosovskom zdravstvu, koje je, kako se ovde kaže – postalo predmet opšte debate, javne debate i posebno u medijima. Tako da, ako bi hteli da razgovaramo o svemu tome što je pisano u medijima, zaista bi nam trebalo jako puno vremena i naravno možemo se skoncentrisati na određene teme. Ovde se takodje spominje pitanje nefunkcioniranja i upotreba sa elementima kriminala u zdravstvu i takodje potražena je analiza od Vlade vezano za situacijom u zdravstvu i preporuke vezane za sistem. Ono što želim da kažem jeste da zaista postojeto... Slažem se sa time i ja sam i sam nezadovoljan situacijom koja postoji u zdravstvu ali ja ne mislim da je ona nešto posebno drugačija nego što je to situacija u nekim drugim ministarstvima ili u radio u opšte ili u institucijama na Kosovu u opšte. Dakle, od prilike situacija u zdravstvu je takva da je ona jednaka stanjem u kosovskom društvu u opšte. A vezano za pojedina na koja bi se moglo odgovoriti, ja sam mogu da kažem da smo mi jako naporno radili na mnoge stvari kojima bi smo nastojali da riješimo pitanje zdravstva. Prije svega to je organizacija Ministarstva, dakle popuna

kadrova u ministarstvu, zatim riješavanje sistema produžavanja raznih projekata kojima je radjeno i na osnovu kojih je ulagano u sistem zdravstva u opšte, koji se tiču i familjarne medicine i sekundarne medicine, naravno i terciarne. Takodje, ono što mislim i na čemu je dosta uradjeno jeste poboljšavanje snabdjevanja sa lijekovima i napravili smo određene poteze vezano za regulisanjem situacije u zdravstvo, vezano za deponovanje i distribucije i disperzije lijekova. Tako da, kao što znate bilo je značajnih problema oko tih stvari. Mislim da smo mi uspeli da lijekove stavimo na određeno mjesto na kojem pripada i da sada naravno je u toku jedan tender koji će definitivno da riješi pitanje i sistemski, dakle da riješi pitanje deponovanja lijekova, distribucije i disperzije.

Ima jako mnogo pitanja o kojima, s obzirom da je pitanje jako uopšteno postavljeno. Ja sada ne znam koliko ovo može biti tema za debatu na ovom Parlamentu. Ako na svako pitanje koje postoji i posebno ja sam spreman da dam odgovor i naravno da zajedno sa vama radim na tome da se to stanje prevazilazi, naravno imajući u vidu odgovornost i moju i mojih saradnika i svih onih koji rade na tome pitanju.

Mislim da se spominjalo i puno pitanja korupcije, koja se graniči sa kriminalom i tako dalje, ljekarske etike i tako dalje. U tome smislu mogu reći da mi smo već pri završetku pripreme zakona, kao što se zna, u okviru Vlade i mi smo već pri kraju januara trebali doneti zakon o zdravstvu i u okviru njega postojaće posebna uredba ili zakon koji će regulisati privatnu praksu. Takodje, ono što smo uradili do sada jeste da je formirana Etičko-profesionalna komisija i naravno mi preko Kancelarije za reviziju koja je upravo formirana takodje u Ministarstvu nastojimo na svim nivoima, u sistemu zdravlja najprije u okviru Ministarstva a potom na svim nivoima u Kliničkom centru u Prištini, potom u regionalnim bolnicama i na drugim nivoima da nastojimo da ispravljamo sve nepravilnosti vezano za liječenje, korupcije i tako dalje. Ovo je jednostavno jedan sistem koji je u toku i ja sam na kraju-krajeva više puta, objašnjavajući o zdravstvu u medijama, upravo rekao da je 2002. godina bila godina stvaranja uslova za preduzimanje efikasnih mjera u 2003. godini. Tako da mislim da je učinjeno puno, da je uradjeno i ono što je bilo moguće a da naravno ima još jako puno toga da se uradi i da smo spremni da se suočimo sa svim tim stvarima. Da ne bih mnogo više oko toga govorio, ako ima i nekoj posebno pitanje, ja sam spreman da ogovorim, a uglavnom, u ovom momentu mislim da bi to bilo dovoljno. Hvala vam.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit zoti ministër. Profesoresha Zylfije dhe besoj shkurtimisht.

ZYLFIJE HUNDOZI:

Është e vërtetë që gjendja në shëndetësi ka qenë një kohë të gjatë e vështirë dhe këtë ju ka thënë edhe Komisioni për shëndetësi në takimin e parë që ka patur me ju. Por, ajo që është brengosëse është se kjo situatë ka mbetur edhe më tutje e vështirë dhe është duke u

keqësuar edhe më tutje. Sepse Ministria e Shëndetësisë është formuar qe 11 muaj dhe gjer më tani nuk ka ndërmarrë gati asgjë që ta ndërrojë këtë situatë. Ndoshta e tërë jeta në Kosovë është e komplikuar dhe e vështirë, por ky sektor është një nga më të ndieshmit në jetën e qytetarëve tanë. Për 11 muaj kjo Ministri ende nuk ka kompletuar ekipin profesional brenda saj dhe që nuk ka bërë ndonjë veprim konkret, siç është nxjerrja e ligjeve të premtuara dhe mos të flasim fare.

Edhe pse janë dhënë me miliona euro për shëndetësinë kosovare, gjendja është edhe më tutje e rëndë në të gjithë sektorët e saj, duke filluar prej shëndetësisë primare, ku vaksinimi ka dështuar, numri i të sëmurëve prej turbekulozës është rritur në një masë shumë të madhe, vdekshmëria e foshnjeve është më e madhja në Evropë – diku 40 foshnje në 1000 banorë, si dhe vdekshmëria nga sëmundjet ngjitëse është 12% sa që as në shekullin e 19-të nuk e ka mbërri këtë nivel. Klinikat e Qendrës Universitare janë të stërmbushura me pacient që presin nëpër korridore për t'u kontrolluar për arsye se triazhimi nuk është bërë si duhet, gjë që ka pamundësuar punën kualitative në këto qendra. Në Qendrën Klinike Universitare, nëpër klinika nuk ka barna, pacientët janë të detyruar t'i blejnë ato edhe më tutje edhe pse ju keni thënë që janë ndarë edhe po tani thatë se janë ndarë të holla të konsiderueshme për rregullimin e kësaj çështjeje. Mirëpo, barnat nëpër Klinikat e Qendrës Universitare nuk kanë mbërri ende por kanë mbetur nëpër magazina. Dhe, nëse vijnë këto barna, vijnë pa ambalazhë dhe përbërësit e tyre nuk dihen cilët janë, kështu që shpesh dyshohet se mos kanë përbërës toksik dhe materie kancerogjene në to. Planifikimi dhe përdorimi i mjeteve financiare ka qenë i koordinuar vetëm nga individë të caktuar dhe nuk ka patur transparencë për asgjë. Si rezultat i kësaj edhe pse janë harxhuar të holla të konsiderueshme, pacientët po mërdhohen prej së ftohtit. Shembull konkret është Klinika Neuropsikiatrike. Edhe pse janë dhënë të holla për ndarjen e Neurologjisë nga Psikiatria, ato janë shpenzuar vetëm për lyerjen e 12 dhomave; dritaret nuk mbyllen sepse nuk janë rregulluar si duhet; pacientët tërë natën mërdhohen dhe si rezultat i kësaj, jo vetëm që nuk po shërohen por po iu aktivizohen edhe sëmundjet tjera të cilat nuk i kanë patur më parë. Kushtet higjienike janë katastrofale. Nëpër dhoma të të sëmurëve ka minj dhe atë në numër të madh të cilët paraqesin edhe një burim tjetër për sëmundje.

Pas të gjitha këtyre që thash, edhe pse jam mjeke qe 22 vjet, ende nuk i kam humbur ndjenjat për të mos reaguuar në këtë situatë dhe të shtihem se çdogjë është në rregull. Në përgjigjen me shkrim që keni dhënë se do t'i sjellni ligjet në fund të vitit të ardhshëm. Mendoj se të gjitha ministrinë brenda këtij viti, prej konstituimit të tyre, kanë sjellë një apo dy ligje e juve ju duhen dy vjet për mes jell një ligj. Shoqata e Mjekëve të Kosovës, gjithashtu ka reaguuar për gjendjen në shëndetësi, duke ju njoftuar me shkrim dhe duke ju ofruar bashkëpunim konkret dhe ndihmë për ndërrimin e konceptit të punës me vuarjen e pacientit në qendër të vëmendjes.

Për gjendjen e rëndë në shëndetësi jeni njoftuar edhe nga ana e Komisionit shëndetësor, i cili ju ka tërhequr vëmendjen për gjendjen alarmante në shëndetësi. Nga përgjegjja me shkrim kuptojmë se duhet të presim edhe një vit, domethënë që ta kemi këtë bashkëpunim. Me faktin që po e pranoni se ka mangësi në shëndetësi, kjo nuk ju arsyeton

juve që të mos veproni asgjë për t'i larguar këto mangësi. Komisioni për shëndetësi ju ka ofruar bashkëpunim me gojë dhe me shkrim, por ju ende realisht nuk keni zbatuar këtë bashkëpunim, edhe pse me fjalë e keni pranuar se do të bashkëpunoni. Edhe më tutje ju ofrojmë bashkëpunim dhe shpresoj se parashtrimin e këtyre pyetjeve dhe ballafaqimin me vetëm disa segmente të vogla të situatës së rëndë shëndetësore nuk e keni marrë personalisht. Ky është vetëm një propozim që mos të lejojmë afirmimin e vlerave negative në shëndetësi, sepse nëse nuk veprojmë ndryshe, këto vlera do të inkorporohen në sjellje të mëtejme dhe atëherë do të bëhet vonë që të nxirremi nga kjo situatë. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI

Ju falemnderit. Kam një sqarim. Në qoftë se insiston profesor Alush Gashi, do ta marrë fjalën por para tij të them se në rend dite nuk është e futur çështja dhe nuk është e sqaruar. Unë theva rendin për shkak të rrespektit sepse ishte kryeministri këtu dhe është krejtësisht normale një gjë që ta dëgjojmë. Nuk kemi pasur paralajmërim që do të paraqiten në interpelancë dhe nuk është në rend të ditës, por megjithatë do ta bëja një lutje, në tërësi në tërë problematikën e qeverisjes në Kosovë, do të thotë të Parlamentit edhe të Qeverisë, të mos fokusohemi se në bazë të asaj që është dëgjuar dhe që nuk njihin problematikën mirë të thonë se Ministria e Shëndetësisë është përgjegjëse për shëndetësinë e Kosovës e cila është shkatërruar 10-15 ose 20 vite. Por që të kërkohet përgjegjësia, është gjë normale dhe duhet të ndërmerren masa, por në parim të mos krijohet përshtypje optike se dikush është në bankën e zezë këtu. Ju lutem, do të thotë duhet të ruhemi nga kjo në parim derisa t'i vëmë në binarë legjislativ të gjitha përgjegjësitë dhe pastaj të shkohet më tej. Profesor Gashi, urdhëroni.

ALUSH GASHI:

I nderuar kreytar,

Unë nuk po insistoj, por vetëm po marr fjalën që të them dy-tri fjalë. Unë duke shfrytëzuar të drejtën sipas Kornizës kushtetuese dhe rregullës për pyetje parlamentare i jam drejtuar ministrit në fjalë me një pyetje që t'më jap përgjegje me shkrim. Unë nuk kam kërkuar interpelancë gojore. Kam kërkuar nga ministri që të dalë me analizë për gjendjen në shëndetësi dhe me rekomandime. Unë e pres atë analizë. Ju falemnderit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Ju falemnderit profesor. Kalojmë në çështje të Rregullores. Profesor Bajrami e ka fjalën përfundimtare lidhur me këtë.

ARSIM BAJRAMI:

Tani do ta lexoj vendimin e Grupit punues të hartuar gjatë pauzës së seancës plenare.

Komisioni i Kuvendit të Kosovës për hartimin e Rregullores së përkohshme të punës së Kuvendit, gjatë pauzës së seancës plenare, me koncensus të plotë të anëtarëve dhe të kryetarëve të grupeve parlamentare, mori këto

R E K O M A N D I M E

1. Komisioni aprovoi të gjitha vërejtjet gjuhësore dhe teknike në tekstin e Rregullores të cilat u propozuan nga deputetët;
2. Komisioni aprovoi të gjitha vërejtjet e deputetëve lidhur me zgjerimin e fushëveprimit të komisioneve parlamentare që janë në pajtim me këtë Rregullore, dhe
3. Komisioni autorizoi Kryesinë e Kuvendit që të bëjë finalizimin gjuhësor dhe redaktorial të Rregullores dhe të njëjtën ta botojë sa më shpejt.

Pa ashtu, po i lexoj amendamentet të cilat i ka rekomanduar Komisioni në mënyrë konsensuale:

Amendamenti 1.

Në Rregullën 19, pas pikë 2, shtohet pikë e re me këtë tekst:

“Kryesia konsultohet me kryetarët e grupeve parlamentare për caktimin e rendit të ditës së seancave të Kuvendit”.

Në tekstin e mëtejshëm, pika 2 bëhet sipas radhës pika 4 e kështu me radhë.

Në Rregullën 19, pika 4, pas fjalëve “Kryesia” shtohet teksti i ri me këtë përmbajtje: “po ashtu” dhe vazhdon teksti.

Amendamenti 2.

Në shtojcën 1, Rregulla 3, pas pikës 3.6, shtohet pika 3.7 me këtë përmbajtje:

“Kryetarët e grupeve parlamentare marrin një shtesë të veçantë e cila caktohet me vendim të veçantë të Kryesisë së Kuvendit”.

Amendamenti 3.

Në shtojcën nr. 1, Rregulla 9, pas pikës 9.2, shtohet pika 9.3 me këtë tekst:
 “Deputetët pajisen me librezë të veçantë për imunitet”.

Amendamenti 4.

Pas Rregullës 47 të Rregullores, shtohet Rregull i ri 48 në tekstin me sa vijon. Titulli i Rregullës duhet të jetë:

“Procedura e ndryshimit të Kornizës kushtetuese”.

Ndërkaq, teksti është ky:

“Në mbështetjen e dy të tretave (2/3) të deputetëve të Kuvendit, në pajtim me Kornizën kushtetuese pika 14.3 Kuvendi i Kosovës fillon procedurën për ndryshimin e Kornizës kushtetuese”.

Amendamenti 5.

Në Rregullën 8 pika 4, fshihet teksti: “pos në rastet e paraqitura si në pikën më poshtë”.

Amendamenti 6.

Në Rregullën 16, shtohet paragrafi i ri me këtë tekst:

“Mocioni për votëbesimin e Qeverisë duhet të mbështetet nga më së paku 30 deputetë”.

Amendamenti 7.

Në Rregullën 26. pika 8, vazhdon teksti me këtë përmbajtje:

“Ky mocion i parashtrohet Komisionit për çështje legislative dhe kornizë kushtetuese i cili në mbledhjen e parë të radhës do t’i paraqesë Kuvendit mendimin e tij lidhur me mocionin”.

Amendamenti 8.

Rregulla 5.2 fshihet në tërësi.

Amendamenti 9.

Në Rregullën 7, pika 1, fshihet fjala “rotativ” dhe shkruhet fjala “e radhës”.
Mendojmë se edhe për shkaqe gjuhësore është më mirë.

Amendamenti 10.

Rregulla 13. pika 3. riformulohet në tekstin me sa vijon:
“Emërimi i kryetarit të Kosovës kërkon mbështetjen e partisë që ka siguruar numrin më të madh të vendeve në Kuvend ose të partisë që ka të paktën 25 deputetë”.

Amendamenti 11.

Në shtojcën 1, Rregulla 3.5. riformulohet me sa vijon:
“Të ardhurat nga pika 3.4. deputetit do t’i takojnë proporcionalisht me pjesëmarrjen e tij në punën e komisionit gjatë një muaji”; dhe

Amendamenti 12.

Në shtojcën 1, Rregulla 3. pas pikës 3.7, shtohet pika 3.8 me këtë përmbajtje:
“Anëtarët e komisionit do të paguhen për punën në komision për secilin komision veç e veç.”.

Dhe, krejtësisht në fund, Komisioni është i mendimit se Rregullorja duhet të quhet
“Rregullore e përkohshme e punës së Kuvendit të Kosovës”. Ju falemnderit.

KRESUESI NEXHAT DACI:

Profesor, ju falemnderit. Pas shumë pune që është bërë, gjashtë muaj punë dhe me kontributin e të gjithë diskutuesve sot, kemi një tekst përfundimtar dhe këto qëndrime konsensuale të Komisionit dhe të grupeve parlamentare duhet të përfshihen në Rregullore, si version përfundimtar dhe për këtë ju ftoj të votojmë.

Kush është për këtë zgjidhje, ju lutem. Ju falemnderit.
A ka ndokush nga deputetët kundër? Asnjë votë kundër.
Kush abstenon nga votimi? Dy vetë abstenojnë.
Ju falemnderit.

Konstatohet se është e aprovuar Rregullorja e përkohshme e re e punës së Kuvendit.

Votimi – Glasanje – Voted:

Për – Za – For .....Shumica – Veçina – Majority

Kundër – Protiv – Against..... 00

Abstenuan – Uzdržanih – Abstained..... 02

Me kaq mori fund procedimi sipas rendit të ditës.

Ju falemnderit për pjesëmarrje. Shihemi në seancën e ardhshme të Kuvendit.

Seanca përfundoi në orën 14,20.